

Učiteljski Tovariš

Glasi „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in **Engelbert Gangl**

učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Jakob Dimnik**, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: Močnikova slavnost. — Leopold Potrebin. — Zaveza slovenskih učiteljskih društev. — Božo Dubrovič: Stanje i želje hrvatsko-slovenskog učiteljstva Istre. — Književnost in umetnost. — Naši dopisi. — Vestnik. — Listnica uredništva.

Močnikova slavnost.

Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani ima zabeležiti v svojo kroniko lep dan, ki dela čast društvu in sploh vsemu slovenskemu učiteljstvu. Dne 10. veljarske smo namreč odkrili v Zalogu pri Cerkljah na Gorenjskem spominsko ploščo sovrstniku Praprotnikovemu in Tomšičevemu, prezaslužnemu Mateju Močniku. Kar nastopa slovensko učiteljstvo javno in neustrašeno za korist šole in blagor učiteljskega stanu, v tem času si je pridobilo mnogo prijateljev ne samo v krogih naše inteligence, ampak tudi med preprostim narodom. Temu najlepši dokaz je zopet Močnikova slavnost, ki je bila v pravem pomenu besede veličastna. Slavnost je nov dokaz simpatij, koje uživa napredno slovensko učiteljstvo med slovenskim narodom. Preprosta gorenjska vas Zalog si je ta dan oblekla praznično obleko. Vse je bilo v zastavah in

slavolokih; domači fantje so oznanjevali že na vse zgodaj s streljanjem slavnostni dan, ljudstvo je pa opustilo ta dan težko delo ter se udeležilo slavnosti, da proslavi spomin svojega rojaka in počasti slovensko učiteljstvo. Ko smo ob določeni uri dospeli v Zalog, nas je pred krasnim slavolokom v imenu občinskega zastopa v prisotnosti velike množice domačinov pozdravil domači učitelj, g. Jakob Slapar, za kar se mu je najtopleje zahvalil predsednik kamniškega okrajnega učiteljskega društva, g. Lovro Letnar. Ob 10. uri je daroval cerkljanski kaplan, č. g. Jakob Matjan v domači cerkvi sv. mašo, pri kateri so peli učitelji-pevci. Cerkev je bila natlačeno polna. Po sv. maši smo šli vsi k rojstni hiši Močnikovi, kjer je vzidana lepa spominska plošča. Tu nastopi slavnostni govornik, g. Jožef Ciperle, meščanski učitelj na Dunaju, ter mnogobrojno množico Močnikovih čestivcev tako-le nagovori:

Leopold Potrebin.

V polnih, šumečih glasovih, v tihem, rahlem dihu mi odmevajo še danes harmonijski akordi našega jubilejskega koncerta . . .

Kot vrelec, ki prikipi v mirnem gozdnem zatišju iz zemeljskega ovršja; ki žubori dalje po peščeni strugi v melanholiškem teku; ki skaklja kot v lahnem plesu od kamenčka do kamenčka; ki se razpeni v belem snegu ob strmem slapu; ki se zaleskeče v tisoč biserih ob jasnih, pozlačenih sončnih žarkih; ki se prelije v penečo reko, stisnjeno v ozko strugo; ki drevi v razkošnih, smelih valovih v mrzlo, ogromno naročje brezdanjega morja, katero pije s slastjo, s hrepenjem, s strastjo milijone kapljic, kakor bi hotelo ugasiti neutešno, brezmejno žejo . . . tako je bilo oni večer!

Naša srca so pila one glasove, in ubrani akordi mogočnih, ognjenih spevov ter mehkih, sentimentalnih, srčkanih pesmi so padali v naše duše, ki so se kot cvetice ob rosi odpirale do najtemnejših globočin njih sladki, pozivljajoči, krepilni teži . . .

In bilo nas je ogromno število! V visoki, svetli dvorani se je zbral cvet slovenskega razumnštva, in prišli so najvišji dostojanstveniki: tamkaj v prvih vrstah resni,

plemeniti obrazi, dalje prikupna, jasna lica, starost in mladost, moštvo in ženstvo — vsi so prišli, da nas čujejo, da jim izpričamo, kaj in koliko znamo. In bilo bi jih še enkrat toliko, ko bi mogli tisti dan razmakniti zidovje velikega doma!

Na pevskem odru pa so se združili naši tovariši in naše tovarišice „zum Kampf der Gesänge . . .“ Od sivih, moških glav do cvetočih, nežnih lic — lepo, častno število! In pasle so se tudi naše oči kot se paso spomladi v prirodi, kadar zavejejo nad njo topli, nežni dihi . . .

Pred tem mogočnim zborom pa je stal on — naš Potrebin!

In stal je mirno, kakor da si je bil v svesti odlične znage. V črnem fraku in v belih rokavicah je ostro premotril četo izbornih pevk in pevcev, kakor da bi jim hotel vlti v žile oni ogenj navdušenja do umetne, lepe pesmi, ki razvema njega. Z levico je vrgel dolge, razčesane lase z visokega čela, se prijel za skrbno pristriženo brado in z desnico je potrkal z drobno taktirko ob pult . . . Mir . . . Potihnil je šum med mnogobrojno množico, in napele so se prsi pevskega zboru. Potem pa je zakipela pesem iz krepkih grl, ki je zbudila med poslušavstvom glasno, oduševljeno, dolgo trajno ploskanje. S komaj znatnim, zadovoljnim usmevom, ki mu je zaigral

Čestita gospoda!

Predragi rojaki Močnikovi!

Zbrali smo se danes pred tem domom, da proslavimo spomin moža poštenjaka, moža značajnega, moža rodoljuba, moža prvoborivca za pravice slovenskega učiteljstva. Presrčna vam hvala zbranim slaviteljem tega moža, čegar ime bode izrekal narod slovenski vedno s spoštovanjem, da ste došli v tolikem številu. Čast vam! V posebno čast si pa štejem jaz, da smem danes pregovoriti nekaj besed v spomin svojemu nekdanjemu učitelju in poznejšemu iskrenemu prijatelju svojemu — Mateju Močniku.

Kar je bil Močnik kot pisatelj slovenski in kot učitelj slovenske mladine, to so ocenili in bodo ocenjevali strokovnjaki obširneje in temeljiteje, nego bi bilo mogoče danes meni. Moj namen bodi edini ta, da ga ocenim kot človeka, kot moža, kot neustrašenega borivca na šolskem polju. — Vsi vemo dobro, da ima vsak človek poleg dobrih tudi slabe lastnosti. Sodili bi morda, da je tudi Močnik imel kako slabost na svojem značaju. Verjemite mi, da bi je danes ne zamolčal. Toda poznal sem moža predobro, a reči moram — in to povdarjam: Slabe lastnosti Močnik ni imel nobene! A smelo tudi rečem: marljivost, neutrudnost, usmiljenost, jekleni značaj, skromnost, preprosta ponižnost, požrtvovalnost in Bog zna koliko še drugih lepih duševnih lastnosti je krasilo Močnika v toliki popolnosti, da se sme trditi: S pokojnim Močnikom je šel s sveta eden najboljših, najblažjih in najplemenitejših sinov slovenskih mater.

Močnik je bil pred vsem zelo pobožen in odločen narodnjak. Pobožen brez hlinjenja, narodnjak brez omahljivosti. Ljubezen do Boga in ljubezen do domovine in do naroda njegovega sta bili združeni v njem tako čudovito, da ju ni bilo mogoče ločiti, in tudi ni glede na Močnika govoriti o eni ali drugi posebe. Resnično, on je ljubil Boga nad vse, svoj narod pa bolj nego samega sebe. V slavo božjo, v slavo svoje domovine in v prid svojemu narodu je posvetil on vse svoje sile in deloval v tem

zmyslu neomahljivo do svojega zadnjega izdihljaja. Ni je bilo menda v Ljubljani blagodejne naprave in občekoristnega društva, da bi Močnik ne bil deloval v njem. Milosrčnost do ubožcev pa ni poznala mej. Malo je imel dohodkov, malo pa tudi potrebščin, a vse, kar mu je ostalo črez njegove skromne potrebščine, je razdal ubožcem. Naj navedem tukaj le en slučaj njegove dobrotljivosti. Ko sem ga obiskal nekega dne, pride k njemu tudi neka stara ženica ter ga poprosi za podporo. Močnik stopi k meni ter mi reče: „Prosim Vas, gospod kolega, jaz nimam krajcarja, posodite mi petdeset krajcarjev, da jih dam tej ubogi ženici“. — Kakor vidimo iz tega slučaja, je bil Močnik dobitelj celozelo črez svoje moči.

Slovstveno delovanje Močnikovo pa sodi v najburnejšo in najhujšo dobo slovensko, v ono dobo, v koji se je tuji živelj jel širiti in napihovati po naši slovenski domovini. Žalosten je bil oni čas, v kojem se je pritiskal Slovenec na svojih rodnih tleh kruto ob steno, ko se je zatiral z vso ostrostjo vsak pojav rodoljubja, ko se je Slovincu na njegovih rodnih tleh štelo v zlo, da je bil Slovenec. Res le pohlevnemu in skromnemu narodu slovenskemu se je moglo pripetiti kaj takega. A tudi le pohlevni in skromni narod slovenski je mogel trpeti in pretrpeti kaj takega. Dogajalo se je takrat predostokrat, da so se odtegovale najboljše sile slovenske vsakemu delovanju za narod; dogajalo se je, da se je velikansko število sinov slovenskih mater jelo sramovati besede materine ter se napihovalo v tujem jeziku. V mnogih slučajih je bilo kar naravnost smešno slišati sinove slovenskih mater lomiti nemščino. Skoro bi rekel, da bi bili ti sinovi slovenskih mater izkazali nemščini več časti, ako bi ne bili nikdar izbleknili nemške besede.

In čudo čudovito! Ko so se okolo leta 1880 nekoliko zjasnila vremena Slovincem, so zopet prihiteli ti sinovi slovenskih mater med narod ter klicali: Narod slovenski, tu nas imaš, zopet smo Slovenci!

Da smo pa Slovenci mogli pretrpeti vse te stiske in vso svojo nesrečo, k temu je pa pripomoglo to, da,

okrog usten, se je dirigent lahko in dostojno priklonil zavzetemu občinstvu.

Tako je šlo od točke do točke, in veliki trud Potrebina, ki ga je imel ob pičlih pevskih vajah s tolikim zborom, je bil obilo poplačan. In legla je Potrebinu v prsi zadovoljnost in sreča, mi pa smo bili vzradoščeni, ko nas je dovel do tako sijajne zmage, saj je zadovoljil razvajeno ljubljansko občinstvo nad vse pričakovanje.

Bil je tisti večer Leopold Potrebin zopet zmagovavec, ki je priboril častno ime slovenskemu učiteljstvu, katero ga za to iskreno zahvalja!

To pa ni bila prva in zadnja zmaga njegova. Pred tremi leti na primer je takisto sijajno vodil koncert o priliki zborovanja „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Novem Mestu, ki je bil najpopolnejši, kar jih je čula metropola Dolenjske. Tamkaj pa, kjer službuje — v Kostanjevici — prireja mnogokrat izborne koncerte s pevskim zborom in z godbo, ki jih je sam rekrutoval ter izuril do skrajnje natančnosti, do najpopolnejšega razumevanja. In kjerkoli se shaja učiteljstvo naše Dolenjske, tamkaj kličejo Potrebina, da vodi kot več, nadarjen, razumen in fin dirigent lepo, umetniško dovršeno petje.

Leopold Potrebin je izreden talent, glasbenik ves od nog do glave. Kako ume skladatelja, katerega skladbo

hoče izvesti bodisi z zborom, bodisi z orkestrom, o tem smo se najlepše prepričali pri raznih izkušnjah. Vsak takt razloži in utemelji, da se ti zdi kompozicija stokrat lepša pozneje nego je bila prej. Tako je tudi mogoče, da je z raznimi zbori, ki jih je vodil že kot dijak ter pozneje kot učitelj, proizvel najrazličnejše, mnogokrat jako težke kompozicije z nekako lahkoto in — kar je glavna stvar — z vso natančnostjo in fineso.

In vse te mnogobrojne skladbe, ti najrazličnejši akordi mu vrše neprestano v sluhu. Nikdar ni miren in tih. Z umetniško nervoznostjo si bije takt in zraven poje z lepim svojim baritonom. Godba ga dvigne in poživi: ona je glavna žila njegovega življenja.

Lahko bi navedel marsikateri dogodek, ki označuje Potrebina kot muzika. A kdo bi se spomnil vseh teh dogodkov! Bilo pa je tistega leta, ko so postavili nove orgle v ljubljanski nunski cerkvi. Potrebin je prišel v „Zvezdo“. Hipoma začuje, kako buče orgle v samostanski cerkvi. Naglo odide tja, a ko prestopi cerkveni prag, potihnejo orgle. Potrebin odhiti k porti in prosi toliko časa, da mu ugodí prijazna mati dirigentinja ter mu v največje zadovoljstvo zaigra nekoliko preludij.

Potrebin živi v godbi in za godbo že od mladih svojih let. Kot dijak je vedno prepeval in godel, da mu

hvala Bogu, nam ni manjkalo nikdar mož, ki so nas vodili in jačili. Nam tudi veljajo krasne besede francoskega škofa in odličnega pisatelja Dupanloupa, ki piše: „Kaj stori Bog, hoteč skusiti kako ljudstvo? Vzame mu vzgojitelje, in ako nima teh, jame omagovati ter jemati konec. Česa je treba tedaj narodom, da se likajo, ohranjajo in — če treba — tudi prerobjajo? Pred vsem mož. Možje jačijo, ohranjajo in prerobjajo narode. Kdaj pa slabé narodi, kdaj se manjšajo in kdaj propadajo? Kadar jim manjka mož.“ — Da, k naši sreči, nam Slovencem ni manjkalo mož, mož, ki so nas vodili, mož, ki so nas jačili, mož, ki so nas branili, mož, ki so nas navduševali. In tem možem je pripadal naš preblagi Močnik. Letos je ravno 25 let, kar je stopil on na čelo slovenskega učiteljstva ter prevzel uredništvo „Učiteljskega Tovariša“. In bil je mož na svojem mestu. Navdušen za svoj narod, navdušen za svojo domovino, navdušen za šolo, navdušen za svoj poklic, strog sam s seboj, strog z nasprotniki naroda in učiteljstva. Nasprotnikov pa ni bilo malo. Planili so po tem blagem možu, zakaj vedeli in čutili so dobro, da je Močnik ona mogočna skala, ob kojoj se je treba upreti, kojoj je treba prekucniti, razrušiti in poteptati, da se odpravi iz vsega slovenskega učiteljstva narodni ponos in narodna zavest. A ni šlo! Močnik je stal na svojem mestu kakor kapitan na potapljavajoči se ladji. Res, takrat je bil „Učiteljski Tovariš“ dostikrat v nevarnosti, da se potopi. Oj, kako veselje bi bilo potem v Izraelu! A ni se zgodilo. Na Močnikovi strani je stala narodna posvetna inteligenca in narodna duhovščina ter je podpirala list duševno in gmotno. Slava tem vrlim možem!

Mož s takovimi zaslugami, kakoršne je imel Močnik, bi se bil lahko ponašal, lahko bi bil ponosen na to, kar je storil. Toda kaj je bila Močniku posvetna slava, ni je iskal nikdar, bil je preskromen. Ko je zasijalo potem okolo leta 1880 Slovencem vsaj na Kranjskem nekako lepše sonce, je prepustil svoje častno mesto drugim, kakor bi hotel reči: Zdaj pa uživajte vi sad mojega truda!

je bilo že težko dobiti stanovanja, ker študentovskim mamkam ni nikakor prijalo, da lahkoživi dijak vse noči prepoje in pregode v tesni sobi ter tako moti v spanju poštene, prozaiške ljudi . . .

Prvi in najboljši učitelj njegov je bil pokojni Anton Nedvéd, kateremu je bil Potrebin ljubljenec. Od Nedvéda je dobil Potrebin mnogo, tako je podedoval po njem tudi vse manire in kaprice, da se ti zdi, kakor bi stal pred teboj drugi Nedvéd, kadar vodi petje Potrebin. In Bog ve, kako visoko bi se popel že do danes, ko bi mu naklonila prijaznejša usoda višjo muzikališko izobrazbo. Tako pa mu je dala največ lastna pridnost in nadarjenost, da je danes več glasbenik, ki pozna vsa godala in vse inštrumente, harmonijo, kontrapunkt in vse te reči, ki jim ne vem imena. Pokazal se je tudi že v kompoziciji in inštrumentaciji, kar nam svedoči n. pr. nežna „Divja rožica“, ki smo jo čuli pri jubilejskem koncertu.

A Bog in on sam vesta, kaj vse hrani doma!

Napisali smo te vrstice, da tako pokažemo priznanje in zahvalo njegovim sposobnostim in zaslugam in da javno izrečemo odkritosrčno željo, da ga nam ohrani nebo še dolgo vrsto let na čast in ponos slovenskemu učiteljstvu, katerega zaslužni in odlični člen je Leopold Potrebin!

Z radostjo bodi tedaj pozdravljen današnji dan, dan, v kojem narod slovenski in narodno slovensko učiteljstvo izkazuje svojo zahvalo tebi, mož skromni, mož pošteni, mož značajni, tebi, vrlina slovenskega učiteljstva! — Padi torej zavesa s plošče, kojoj so ti postavili tvoji čestivci na tvojem rojstnem domu. Pričaj in kaži plošča našim potomcem in celemu narodu slovenskemu, da se je tu rodil, da je tu preživel svoja prva leta, da je tu prejemal svoje prve nauke od svoje matere mož, o katerem ponosno rečem: On je bil cel mož, cel poštenjak, cel značaj! Iz dna srca naj ti zadoni: Slava, slava, slava! (Živahno pritrdjevanje.)

Po slavnostnem govoru so zapeli učitelji Jenkovo „Molitev“. Potem smo šli vsi v sosedno vas Komendo k banketu, ki ga je priredil v občo zadovoljnost znani gostilničar g. Mejač. Banketa se je udeležilo blizo 100 oseb, med temi župan ljubljanski Iv. Hribar, ravnatelj Senekovič, člen dež. šolskega sveta Kržič, katehet Merčun, domača duhovščina, cerkljanska duhovščina in mnogo druge odlične gospode. Vrsto napitnic je pričel predsednik kamniškega okrajnega učiteljskega društva, g. L. Letnar ter je napil krepko zdravico presvetlemu cesarju, kateremu smo vsi navdušeno zaklicali trikratni „Slava!“ Isti govornik je napil potem rojaku kamniškega okraja in podporniku slovenskega učiteljstva, blag. gosp. Iv. Hribarju. G. E. Gangl je nazdravil v navdušenih besedah prijateljem slovenskega učiteljstva bodisi posvetnega ali duhovskega stanu. G. župan Iv. Hribar je napil vzajemnemu delovanju slovenskega učiteljstva s čestito duhovščino v prid slovenskega naroda. Domači župnik, č. g. Poč, je nazdravil slovenskemu učiteljstvu, g. nadučitelj Janko Toman slavnostnemu govorniku gospodu Ciperlu, g. Gangl koleginjam, g. župan Mejač vsem čestivcem Močnikovim, g. nadučitelj Malenšek predsedniku okr. učit. društva, g. L. Letnarju — itd.

Vodstvo vse slavnosti je prevzelo vrlo kamniško okr. učiteljsko društvo, za kar mu vsa čast in hvala. Bil je to zopet lep praznik slovenskega učiteljstva, in razšli smo se z zavestjo, da gre slovenski učitelj na dan ter se bolj in bolj zaveda svojega važnega poklica. In tako je prav!

Zaveza slovenskih učiteljskih društev.

II.

Pri sprejemu na kolodvoru se je predsednik „Zaveze“ gospod L. Jelenc krajevnomu odboru tako-le zahvalil:

„Dovolite, čestita gospoda, da se Vam za lepi, v resnici sijajni sprejem in za presrčni pozdrav zahvalim iskreno v imenu „Zaveze slov. učiteljskih društev.“

Z velikim veseljem prihaja k Vam, v narodno Ljubljano, v središče Slovenije, slovensko in istrsko-hrvaško učiteljstvo, da proslavi dostojno jubilej Njega Veličanstva presvetlega cesarja in desetletnico obstanka „Zaveze“, prihaja tem rajši, ker je bilo preverjeno, da ga sprejmete z odprtimi rokami. In res, nismo se varali, prišli smo svoji k svojim. Niste nam prinesli k sprejemu v znak slovanskega gostoljubja hleba in soli, prinašate nam svoja srca.

Zaveza je ponosna na tako veličastnem sprejemu. Kaže ji, da je na pravem poti, da je zadača, ki si jo je postavila pred 10. leti v beli Ljubljani, prava ter ji je v

spodbudo v še intenzivnejše delo za naše pravice in za prospeh narodnega šolstva. Slavnemu krajevnemu odboru izrekam za skrbno in vzorno prireditel v vsega, kar je treba za zborovanje „Zaveze“, za vso res bratsko ljubav najiskrenejšo zahvalo! Vrli krajevni odbor naj živi!“

O častnem večeru, ki ga je priredil krajevni odbor na čast slovenskemu učiteljstvu, smo izpregovorili že v zadnji številki nekaj besedi.

Drugi dan je imel sejo upravni odbor „Zaveze“ in potem je zborovala delegacija. O tem bomo pozneje poročali nadrobneje. Za delegacijo je zborovalo društvo: „Jubilejska samopomoč“. V odbor so bili izvoljeni gg.: Avgust Kleč, učitelj v Ljubljani, predsednik in blagajnik; Jakob Dimnik, podpredsednik; E. Gangl, Al. Kcelj in J. Režek, odborniki.

Najvažnejša točka tega dneva je pa bil jubilejski koncert. Vsi ljubljanski listi so pisali zelo laskavo o izidu in uspehu koncerta. „Slovenski Narod“ piše:

Jubilejski koncert, kateri se je vršil zvečer v Sokolovi dvorani, nas je prijetno iznenadil. Pričakovali smo mnogo, a čakali smo še veliko več, tako da moramo reči: koncert je nadkrilil najsmelejše naše nade in ga smemo postaviti v isto vrsto z najuspelejšimi koncertnimi priredbami, kar smo jih kdaj imeli v Ljubljani.

Vzpored koncertu je bil na sebi jako obsežen, zbor pa je na zahtevanje občinstva dodal še mnogo točk. Med skladbami, katere smo čuli ta večer, sta bili tudi dve novi: Grbičeva ouvertura njegovi operi „Kres“ in dra. B. Ipavca zbor „Zavezna“, kateri sta obe občinstvu jako ugajali.

Grbičeva ouvertura je zložena v slovanskem duhu in se odlikuje po veliki melodijoznosti in po originalnosti motivov, dočim je Ipavčev zbor krepka, a pri vsem tem slovanskomila in prikupna skladba.

Po Grbičevi ouverturi je g. Gangl deklamoval s prijetnim patosom in iskrenim čustvom svoj poetiško lepi prolog, potem pa je zbor s spremljevanjem orkestra zapel večnomlado cesarsko pesem, katero je občinstvo sprejelo s patrijotiškim navdušenjem.

O posamičnih koncertnih točkah nam z ozirom na tesni prostor in na nalogo tega referata pač ni možno obširnejše govoriti, konstatovati pa moramo, da je dosegel koncert nepričakovano velik umetniški uspeh in da je vse občinstvo soglašalo v najtoplejšem priznanju ter to izražalo z najživahnejšim ploskanjem. Zbori so peli jako precizno in so lepo nuancirali, tako da so zlasti s težkim zborom vaščanov iz „Prodane neveste“ vse presenetili. Z raznih strani so se zbrali pevci in pevke, a peli so tako, kakor da bi vsak dan skupaj peli. In ti sveži, mladi, dobro izšolani glasovi, katerim se občinstvo ni moglo načuditi!

A tudi solistom gre vsa čast. Gdč. Mira Devova je odlična koncertna pevka, katero občinstvo pozna in kateri je že obilokrat dokazalo, kako jo čišla. V gdč. Anici Lapajnejevi smo spoznali pevko velike muzikalne sposobnosti in lepega, dobro izšolanega glasu. G. Stefančič se je predstavil občinstvu kot izboren tenorist s prijetnim glasom, g. Rudolf Vrabl pa kot simpatičen baritonist. Vse priznanje gre tudi gdč. Pavli Razinger in gdč. Fani Bilini ter g. Likarju in tudi imenitnemu goslaču g. Serajniku.

Koncert je vodil g. učitelj Potrebin iz Kostanjevice, kateri je dokazal veliko muzikalno sposobnost in fino razumevanje ter nas prepričal, da je nenavadno spreten in siguren dirigent, ki zna velik zbor z lahkoto

in čudovito preciznostjo voditi, kar je bilo zlasti težavno in jako naporno, ker je bila mogoča le ena glavna skušnja. Kdor z eno skušnjo doseže tako lep uspeh, ni navaden talent.

Kakor smo že rekli, koncert nas je presenetil po svoji umetniški dovršenosti in nam je dokazal, da ima gospa muzika med slovenskim učiteljstvom premnogo zvestih in unetih čestivcev in čestivk.

Koncert je bil tako obiskan, kakor še nobeden. Velika Sokolska dvorana je bila do zadnjega kotička napolnjena, na stotine ljudi pa niti vstopnic ni dobilo. Koncerta so se med drugimi udeležili: knezoškof dr. Jeglič, dvorni svetnik Schemerl kot namestnik deželnega predsednika, podmaršal Höchsmann, brigadir Frank, polkovnik Nitzsche, podpolkovnik Tasch, majorja Kukić in Lukanc, župan Hribar, deželna odbornika dr. Tavčar in ces. svetnik Murnik, deželni šolski nadzornik Šuman, predsednik trgovinske zbornice Perdau, okrajni šolski nadzornik Levec, mnogo poslancev, občinskih svetnikov, profesorjev, častnikov itd. Sploh je bilo zbrano jako odlično občinstvo — in učiteljstvo si je lahko v svesti, da si je s koncertom pridobilo mnogo ugleda in doseglo ž njim lep moralen uspeh.

Koncertu je sledil ples v veliki dvorani „Narodnega doma“. Do jutra so se številni pari veselo sukali. Zabava je bila jako animirana in neprisiljena.

III.

V torek zjutraj ob 8. uri je bila v stolni cerkvi sv. Nikolaja sv. maša, katero je na prošnjo krajevnega odbora dragevolje daroval č. g. kanonik A. Zamejic in pri kateri sta stregla mestna kateheta č. gg. J. Smrekar in R. Merčun. Pri maši so peli učitelji-pevci pod vodstvom g. nadučitelja Jožefa Maierja Nedvčdovo mašo „K Tebi srca povzdignimo“. Gdč. Mira Dev, učiteljica v Ljubljani, je zapela krasno „Ave, Maria!“ in gospod Rožanc, učitelj iz Šiške, pa „Bone Deus“. Oba je izborno spremljal na orglah g. J. Maier. Sv. opravila se je udeležil tudi knezoškof ljubljanski, prevzvišeni dr. Anton Bonaventura Jeglič.

Po sv. maši se je v prostorih I. mestne deške šole v Komenskega ulicah slovesno otvoril šolski muzej. Predsednik „Zaveze“, g. nadučitelj Luka Jelenc, je prisotne tako-le ogovoril:

Čestita gospoda!

Dne 2. grudna letos bode minulo 50 let, odkar je Nj. Veličanstvo, naš presvetli cesar Franc Jožef I. vzel v Svoje roke državno krmilo v mogočni in dragi nam Avstriji.

Vsaki, kdorkoli se ozre po širni naši domovini, mora priznati, da so silno napredovali razni narodi, prebivajoči pod žezlom Habsburške hiše. In če vprašamo, kdo je bil tisti, ki je ustvaril ugodna tla vsestranskemu napredku, tedaj moramo reči, da nihče drugi, nego naš premili vladar. Njegovo človekoljubno srce je bilo, katero je razne narode v njih raznovrstnih, v obče koristnih in naprednih početjih podpiralo ter pripomoglo, da so se v teku Njegovega slavnega vladanja tako visoko popeli v vseh strokah človeškega uma.

Zato se pa tudi ni čuditi, ako avstrijski narodi porabijo vsako ugodno priliko, da ljubezen, zvestobo in vdanost, ki jo goje v svojih srcih do presvetlega vladarja, tudi očitno kažejo. Taka prilika se ponuja letos.

Po želji presvetlega cesarja naj se ne praznuje Njegov jubilej s hrupnimi veseljami, marveč z ustanovljanjem dobrodejnih in obče koristnih naprav, zavodov in ustanov.

Zato je ustanovilo slovensko in istrsko-hrvaško učiteljstvo v trajni spomin tega redkega praznika „Šolski muzej“.

Delo ni dovršeno; položili smo pač temelj, na katerem naj se naprava krepko razvija in raste ter postane nekako zrcalo našega narodnega šolstva in dober kašipot pri izbiranju za šolo potrebnih učil.

Dolžnost moja je, da izrečem v imenu slovenskega in istrsko-hrvaškega učiteljstva najiskrenejšo zahvalo vsem onim, ki so pripomogli k ustanovitvi „Šolskega muzeja“, v prvi vrsti gosp. poročevalcu pri lanski delegaciji, tovarišu Dimniku, ki je sprožil to misel ter deloval z jekleno vztrajnostjo in velikim naporom, da jo je tudi uresničil; slavnemu zastopu deželnega stolnega mesta Ljubljane, ki nam je podaril 200 gld. podpore; visokemu deželnemu zboru Kranjskemu za ustanovino 100 gld. in skozi deset let po 100 gld. podpore; slavni „Slovenski in Glasbeni Matici“ ter slav. „hrvatskemu pedagogičnemu književnemu zboru“, ki blagovolijo sodelovati v „Šolskem muzeju“; slav. Zavezinim društvom za njihove prispevke; bratom Čehom in Hrvatom za obile izdelke; dr. Holubu za poslano zbirke in vsem, ki so razstavili svoje izdelke, vsem najiskrenejša zahvala!

Šolski muzej je odprt. —

Potem smo si ogledali krasne zbirke, ki so „Zavezi“ v ponos in čast ter res lep spomenik na cesarjevo 50letnico.

Med udeležniki otvoritve smo videli tudi župana Hribarja, dež. šolskega nadzornika Šumana, okrajnega šolskega nadzornika prof. Levca, ravnatelja Hubada in predsedstvenega tajnika Laha, dalje češke in hrvaške goste.

Muzeju so začasno odkazane tri sobe.*) Razstavljeni predmeti so jako zanimivi in lepo ter spretno razvrščeni. O posameznih razstavljenih predmetih bomo pozneje še nadrobneje govorili. V vodstvo šolskega muzeja je upravni odbor izvolil p. i. gg.: L. Jelenc, I. predsednik; J. Dimnik, II. predsednik; Fr. Gabršek, podpredsednik; E. Gangl in Al. Kcelj, odbornika.

Obenem smo ogledali vzorno urejeno stalno razstavo učil I. mestne šole, katero je ob priliki deželne učiteljske konferencije l. 1891. ustanovil tedanji nadučitelj in okrajni šolski nadzornik g. A. Žumer. Pod sedanjim spretnim vodstvom je ta razstava s podporo mestne občine letnih 50 gld. že toliko napredovala, da lahko trdimo, da je ni šole na Slovenskem, ki bi bila tako bogato založena z raznovrstnimi učili, kakor I. mestna šola v Komenskega ulicah.

IV.

Slovensko učiteljstvo združuje s svojim čistim rodoljubjem resnično patrijotiško, avstrijsko mišljenje. Slovenski učitelj ni zvest samo ožji svoji domovini in svojemu narodu, zvest je tudi prejasni dinastiji in je to posvedočil s slavnostno sejo v proslavo cesarjeve vladarske petdesetletnice na najlepši način.

V veliki dvorani „Narodnega doma“ ni bilo dovolj prostora za vse udeležnike, kateri so prihitali, da izrazijo vladarju svojo vdanost in svojo ljubezen, a prišli so tudi

zastopniki duhovskih in posvetnih oblastev, da prisostvujejo tej patrijotiški manifestaciji.

Razen slovenskih in hrvaških učiteljev in učiteljic so bili navzoči: knezoškof dr. Jeglič s kanonikom Sušnikom, deželni glavar Detela, župan Hribar, zastopnik deželne vlade dež. šolski nadzornik Šuman, člen dež. šolskega sveta ces. svetnik Murnik, okrajni šolski nadzornik profesor Levec in učiteljiščni ravnatelj Hubad.

Slavnostno sejo je otvoril Zavezin načelnik, nadučitelj Jelenc, tako-le:

Slavni zbor!

Petdeseto leto mineva, odkar vlada Nj. Veličanstvo, presvetli cesar Franc Jožef I. s krepko roko in očetovsko ljubeznijo mogočno svojo državo. Ta slovesni, vse stanove, vse različne narode širne Avstrije osrečujoči dogodek prešinja slovensko in istrsko-hrvaško učiteljstvo z veliko radostjo.

Učiteljstvo ima posebno dolžnost, da se spominja z občutki najglobokejše hvaležnosti in vdanosti zlatega jubileja presvetlega cesarja, ki je utemeljil z novim šolskim zakonom naš stan, ljudskemu šolstvu pa dal zdravo in krepko življenje. In res! V teku preslavne vlade Njega Veličanstva se je razvilo ljudsko šolstvo po vsi Avstriji v nepričakovani meri, ker je to bila najplemenitejša težnja ljubljenege vladarja. Velikega skupnega napredka na ljudsko-šolskem polju je deležno v obilni meri tudi slovensko in istrsko-hrvaško šolstvo. Zato občutimo prav živo, da dolgujemo Nj. Veličanstvu najglobokejšo zahvalo. V znak globokega čutila hvaležnosti veljaj naš sestanek v teh dneh slavljenju cesarjevega jubileja!

Izrekam iz dna svojega srca najiskrenejšo željo: Vsegamogočni Bog ohrani Nj. Veličanstva, presvetlega cesarja Franc Jožefa I. v srečo in blagor mogočne Avstrije, slavni zbor pa pozivljem, da mu zakliče navdušeno „Slava!“ (Navzočniki so cesarju trikrat navdušeno zaklicali: Slava!)

Te dni praznujemo tudi desetletnico naše „Zaveze“. Ne bom navajal zaslug, ki si jih je stekla za slovensko šolstvo v minulem desetletju. V kratkih potezah bo poročal gospod tajnik o njenem delovanju. Smelo pa trdim, da je povsod nastopila dostojno, kjer so se vršile njene glavne skupščine, zadovoljila častno svojemu zvanju in tako povzdignila ugled našega stanu.

Z ustanovljenjem Zaveze se je ustreglo splošni želji slov. učiteljstva. Slov. učiteljstvo je izprevidelo, da posamezna okrajna učiteljska društva, ki jih je že bilo precejšnje število po slovenski zemlji, ne koristijo toliko, kolikor je bilo želeti, zlasti tedaj, ako ne postopajo solidarno. Dokler je hodilo vsako poedino društvo svoj pot, ne ustrezajoč željam drugih enakih društev, ni mogel ves učiteljski stan povzdigniti uspešno svojega glasu, kadar so to zahtevale okolščine. Le vkupnost ima moč, ima vpliv. To je bil prvi povod našemu združenju.

Do ustanovitve Zaveze smo bili ločeni slov. učitelji, komaj da smo se poznali po imenu — spoznati se skupno medseboj, za to nismo imeli priložnosti. Vsak pa ve dobro, da sodi med najplemenitejše užitke, kadar si morejo sorodne duše, kakor so to ljudje istega zvanja, povedati medsebojno svoje misli, težnje in čute, med najlepše trenutke, kadar preživimo nekoliko časa v živem občevanju z bratom sodelavcem in sotrpinom na istem polju, ko

*) Sedaj je že nastanjen v lastnih prostorih v Prešernovih ulicah št. 50, vendar urejen še ni, ker nima še potrebne oprave. Uredn.

vidimo in čujemo, da udeleženci dele med seboj žalost in skrb, da celo naše stališče. Vse to blaži in krepi čute poedincev ter povikšuje njihovo moralno veljavo.

To je bil drugi povod našim vrlim tovarišem, da so nam pred desetimi leti ustanovili z velikim naporom našo Zavezo. Stekli so si s tem neminljivih zaslug za narodno šolstvo in učiteljstvo. Prav je, da jim izrečemo najiskrenejšo zahvalo. Ustanovniki „Zaveze slov. učit. društev“, gg. nadučitelja Franč. Kocbek in Armin Gradišnik ter učitelj Tone Brezovnik, ki sta jih na Primorskem podpisala gg. Matko Kante in Kristijan Bogatec, naj žive!

In tako je pač moralo priti, da se je vsak tovariš, kateremu je mar ugled našega stanu, ki gori in hrepeni po njegovi sreči, ki ljubi in spoštuje istinito svoj poklic, moral pridružiti Zavezi, ki je v teku desetletja postala močna falanga neustrašljivih bojevnikov za pravice učiteljskega stanu in za prospeh narodne prosvete. Današnja skupščina kaže, da je res veliko število teh bojevnikov. Vas toraj pozdravljam vse, ki ste se zbrali danes v narodni naši Ljubljani. Presrčno mi bodite pozdravljeni, vi dragi sodeželani iz Kranjske, dragi bratje iz Štajarske, zavedni tovariši iz divne Liburnije, od bregov sinje Adrije in bodre Soče. Vi vsi sprejmite moj kolegijalni pozdrav!

Lepše ne more praznovati Zaveza svoje desetletnice, nego da bo mogla z zlatimi črkami zapisati v svojo kroniko, da ste jo, presvetli knez in škof, v X. skupščini počastili s svojo navzočnostjo.

Kako bi slov. učiteljstvo ne šlo z veseljem in navdušenjem na svoje težavno delo, ko vidi, da se množe njemu in šoli toli vplivni prijatelji.

Z gorečim navdušenjem ste, presvetli knez in škof, delovali v prid vzgoje in pouka mladine po nadškofiji vrhbosenski. Zato smo prepričani, da Vaša Prevzvišenost ne odtegne slične podpore tudi slovenski mladini in slov. učiteljstvu. Delo našega preljubega vladike pa naj blagoslovi Bog!

Zahvaljujem se Vam, preblagorodni gospod deželni glavar, da ste blagovolili počastiti našo skupščino s svojo navzočnostjo kot načelnik veleslavnemu deželnemu odboru in zboru kranjskemu. Prepričan sem, da bodete Vi, preblagorodni gosp. glavar, kakor tudi visoki deželni zbor ohranili v prihodnje tisto prijaznost do učiteljstva in ljudskega šolstva, kakor ste jo kazali letos pri izboljšanju našega gmotnega stanja.

Pozdravljam nadalje velikega prijatelja slov. učiteljstva in narodnega šolstva, čestitega gospoda župana deželnega stolnega mesta Ljubljane.

Vnet za prosveto naroda in ljudsko izobrazbo jo podpira in razširja z besedo in dejanjem z uspehom na svojem vplivnem mestu.

Zahvaljujem se Vam, preblagorodni gospod deželni šolski nadzornik, da ste blagovolili počastiti naš shod.

Sprejmite moj iskreni pozdrav, čestiti gg. navzoči c. kr. šolski nadzorniki, naši zvesti svetovavci, pomočniki in prijatelji v trudapolnem našem delovanju!

Med udeleženci naše skupščine vidim mnogo gostov neučiteljev, ki niso prišli kot odposlanci učiteljskih društev, nego kot odposlanci svojega srca. Njihovo srce, njihovo čustvo jih je spodbudilo, da so prišli ter da sami čujejo iz živih ust naše želje, težnje in napore. Bodite mi zato presrčno pozdravljeni!

Nedostaja mi besedi, da bi mogel izraziti vsa ona čustva, ki so vzplamtela v naših srcih z žarkim plame-

nom navdušenja, da imamo tudi zastopnike češkega in hrvaškega učiteljstva v tolikem številu v svoji sredi. Kličem Vam: dobro došli, dični slovanski bratje, dobro došli, drugovi v zvanju, kličem Vam v imenu svojem in v imenu slovenskega in istrsko-hrvaškega učiteljstva! Deseta slavnostna skupščina je otvorjena. —

Na pozdravu se je najprej zahvaljeval prem. gospod knezoškof, kateremu so se priredile srčne ovacije. Dejal je nekako tako-le: Čestitam Vam, da se je učiteljstvo tako lepo zvezalo in zedinilo, da deluje z združenimi močmi za koristi svojega stanu. Le s slogom more svoje nevolje odstraniti in doseči, česar mu treba. Pri tem pa potrebujete tudi Gospoda Boga, njegovega blagoslova, da bodete mogli delovati v duhu slovenskega naroda, kateremu je sv. vera trdna podlaga. Razveselilo me je torej, da je učiteljstvo uvrstilo v vzpored tudi sv. mašo. Udeležil sem se sv. opravila tudi jaz, da z Vami združim svojo molitev, da z Vami, ki imate toliko vpliva na narod, izprosim, naj podeli Bog ves svoj blagoslov Vam, mili učitelji dobrega slovenskega naroda. — Govor knezoškofov je izzval uprav frenetično odobravanje. Med slovenskim učiteljstvom je stal drugi Slomšek!

Deželni glavar Detela je naglašal velikanski napredek ljudskega šolstva in opozarjal, kako se dandanes vsestransko priznava važnost šolstva, o katerem je Slomšek rekel, da je dar božji, Herder pa, da je šola svetišče. V ljudski šoli se poklada temelj narodovi prihodnosti in zato je govornik izrekel željo, naj bi slovensko učiteljstvo kakor doslej delovalo tudi v prihodnje za srečo domovine v srečni Avstriji.

Župan Hribar je ogovoril zborovavce nekako tako-le:

Od vseh strani, koder se čujejo sladki slovenski glasovi, prihiteli ste semkaj, da dokažete svojo zavednost in stanovsko solidarnost. Ta dokaz se Vam je posrečil sijajno, kajti veličastno je število, v katerem ste se zbrali. In bela Ljubljana, v katere imenu Vas najpresrečnejše pozdravljam, sprejela Vas je radostno. Na čelu slovenskega gibanja stoječa in vsem dogodkom širom slovenske domovine s paznim očesom sledeča pozdravlja v Vas pionirje prosvete in napredka.

Pozdravlja Vas pa tudi kot odgojitelje narodove. Najdragocenejši zaklad, kar ga narod premore, izročen je Vam. Zbujati in bistrirati imate um nežne mladine in pripravljati jo za življenje. Velika naloga je to, saj je splošno znano, da morate v največ slučajih, kar se prve vzgoje tiče, nadomeščati očeta in mater. Ker je pa znana resnica, da ravno prvi nauki najboljše segajo k srcu, pridobivate si za vzgojo narodovo neprecenljivih zaslug. Res, da te zasluge navadno ne prinašajo posameznikom izmed Vas časti in slovesnega priznanja; zasluge pa, katerih si pridobiva ves stan, katerih si pridobiva moderna šola za narod in domovino, ne bodo se pozabile nikdar. —

Gospoda moja! Današnje Vaše zborovanje ima dvojen namen. Prvi je, da letos — v cesarskem letu — daste duška svojim čutilom do Onega, kateremu se morate zahvaliti, da Vam je mogoče tako samosvestno in ponosno nastopati. Gospoda moja! Kaj je bila šola, kaj učitelj pred petdesetimi leti? Preprosti narod je zmatral prvo za nepotrebno zlo, poslednjega za vsiljivega siromaka. V tistih, za učiteljstvo poniževalnih časih je mogla nastati prislovica „quem dii odere, paedagogum fecere“. — Kako pa je dandanes v tem oziru drugače! Učitelj — seveda učitelj, ki se zaveda svoje vrednosti — zavzema sedaj vpliven položaj v človeški družbi; celota, stan pa je spo-

štovan povsodi in od vseh. Časi, v katerih se je moral učitelj boriti za vsakdanji obstanek, v katerih je moral živeti takorekoč od miloščine, so minuli, minuli za vedno. Zato pa sedaj v zakonodajnih zborih tekmujejo vse stranke, da pokažejo unetost za šolo in naklonjenost do učiteljstva. Nič ni torej naravnega, ko da se hvaležno spominjate dobrotnega vladarja, ki je s potrditvijo šolskega zakona inavguroval Vam novo dobo.

Drugi namen Vašega današnjega zborovanja je posvetovanje o stanovski organizaciji. Zares, imeniten namen, vreden, da mu posvetite vso svojo pozornost, kajti le v organizaciji je moč. Ako pa je važna učiteljska organizacija sploh, važna je še posebno organizacija slovenskega učiteljstva. Njemu namreč ne gre samo za varovanje stanovskih koristi, temveč tudi za svobodno gibanje v narodnem oziru. Skoro nekako čudno se to glasi, gospoda moja! Saj bi moralo biti čisto naravno in samo po sebi umljivo, da morajo tisti, ki so poklicani za odgojitelje naroda, pred vsem uglobiti se v nprav in dušo tega naroda, da morajo ta narod ljubiti, zanj se navduševati, zanj tudi zunaj šole delovati. Pa vendar se to ponekod — žal, da le prepogostoma — ne gleda rado ali zmatra še celo za nedopustno. Mnogi predsedniki c. kr. okrajnih šolskih svetov na Štajerskem in Koroškem — pa tudi na Kranjskem — se v tem oziru prav odlikujejo in ako drugega ne morejo, z malenkostnimi šikanami kaznujejo one učitelje, ki svojega narodnega prepričanja ne prikrivajo.

Gospoda moja! To bode postalo drugače, ako se dobro organizujete ter se vzpodbujate k složnemu delovanju v prosep naroda in domovine. Čim več enakomislečega učiteljstva bode združenega v tej organizaciji, tem večja bode moralna zasloba za vsakega posameznika. Deviza vsi Vaši organizaciji pa bodi: Učiteljstvo spoznavaj svojo veljavo! Ne slaba trstika, upogibajoča se v vsaki sapi, trden kakor hrast bodi učitelj. V šoli suženj svoje dolžnosti, zunaj šole polnopraven, na svojo veljavo ponosen državljan.

V tom ohledě at' je Vam, sličné damy a ctění panové! vzorem české učitelstvo, jehož zástupce mám zvláštní potěšení vitati ve středu Vašem. České učitelstvo právě následkem své vzorné organizace stalo se právou moci v životě národa; ono ve veřejném životě, tak společenském, jak politickém a literárním hraje úlohu velice čestnou, ba namnoze rozhodující. Jeho vlastnosti jsou ale také odvaha a zmužilost.

Vi, velecienjena braćo! koji ste dohrlili ovamo iz kraljevskog Zagreba i koje ja u ime posestrime mu bijele Ljubljane najsrdačnije pozdravljam, pak ćete u sviestnom slovenskom učiteljstvu naći vriednih kolegova i prijatelja. Pa kad si ćete na medjusobnih sastancih širiti ruke te ljubiti se u bratska lica, radovati će s Vama Slovenija i Hrvatska, ove od vajakada najmilije si sestre.

Slavna gospoda! Današnje Vaše zborovanje pa še posebno poveličuje dražestna kita tovarišic, ki so prišle od blizo in daleč. Jaz temu pripisujem posebno važnost. Nežno žensko srce, dovetno vsemu lepemu in dobremu, je neprecenljiv zaklad v življenju narodov. Iz njega vre sreča in blagoslov, ki oživlja in blaži. V to srce zasadite, gospoda moja! na svojih sestankih in po svoji organizaciji nevsahljivo cvetko ljubezni do doma in roda. In ako je zavezi slovenskih učiteljskih društev, po kateri je Vaša organizacija postala enotna, čestitati na dosedanjih uspehah, pridobila si bode zlasti s tem, da tudi žensko učiteljsko

osobje pridobi za skupno delo, neprecenljivih zaslug. Složno torej naprej sebi v čast, narodu v korist!

V imenu čeških gostov je zborovavce pozdravil g. Adolf Schuster iz Prage, v imenu Hrvatov pa g. J. Kirin iz Zagreba.

Slavnostni govor je govoril gosp. nadučitelj Ravnikar iz Mokronoga, ki je opisal cesarjevo življenje in delovanje in predlagal, naj se presvetlemu cesarju izroči posebna adresa, kateri predlog je bil z navdušenjem sprejet.

Shod je takoj izvolil deputacijo petih členov (gg.: Jelenc, Porekar, Luznar, Dimnik in Križman), ki je ponesla adresu k deželni vladi ter jo izročila dvornemu svetniku Schemerlu. Adresa je dragocen umotvor in dostojna, da jo sprejme cesar v spomin na slovensko učiteljstvo.

S tem je bil končan slavnostni del seje, in začelo se je zborovanje „Zaveze“.

V.

Po slavnostni seji je bilo redno zborovanje „Zaveze“. Društveni tajnik, g. D. Česnik, nadučitelj v Predosljah, je vsled sklepa upravnega odbora predlagal, da se imenujejo častnimi členu: J. Dimnik, učitelj v Ljubljani, za njegove zasluge, ki si jih je pridobil z ustanovitvijo šolskega muzeja, za cesarja Franca Jožefa I. ustanovo za učiteljske sirote na Kranjskem, za učiteljski konvikt in pa za zasluge, ki jih ima kot urednik „Učiteljskega Tovariša“; g. Fr. Kocbek, nadučitelj v Gornjemgradu in g. Armin Gradišnik, nadučitelj v Celju, kot ustanovitelja naše dične „Zaveze“; ta dva sta položila temelj, da je slovensko učiteljstvo danes tako lepo organizovano.

Predlog g. Česnika je bil enoglasno sprejet.

Nadučitelj, g. Česnik je poročal potem o desetletnem društvenem delovanju. To zelo marljivo in vestno sestavljeno poročilo bomo priobčili pozneje v celoti. G. nadučitelj Božo Dubrovič je opisoval razmere slovenskega učiteljstva v Istri. To poročilo že prinaša naš list.

S tem je bil dnevni red glavne skupščine dognan, in g. predsednik zaključi zborovanje s slava-klici na presvetlega cesarja.

Po zborovanju se je sešla zopet delegacija, da izvoli upravni odbor. Voljeni so bili p. i. gg.: Predsednik Jelenc, I. podpredsednik Bogatec, II. podpredsednik Porekar, I. tajnik Česnik, II. tajnik Šega, blagajnik Luznar, odborniki za Štajarsko: Petriček, Kocbek, Strmšek, za Primorsko: Križman, Brginec, Dubrovič, za Kranjsko: Dimnik, Gangl.

VI.

Po zborovanju se je vršil v Sokolovi telovadnici banket, katerega se je udeležilo toliko občinstva, da je bila vsa dvorana zasedena. Mnogi niti mesta niso dobili in so morali oditi, ali so se morali zadovoljiti s tem, da so poslušali z galerije.

Vrsto napitnic je otvoril „Zavezni“ predsednik gospod Jelenc, ki je s krepkimi besedami napil zaščitniku šolstva in učiteljstva, presvetlemu cesarju, na katero napitnico so navzočniki cesarju trikrat navdušeno zaklicali „Slava“.

Učitelj g. Dimnik je napil deželnemu predsedniku baronu Heinu.

Učitelj g. Božo Dubrović iz Istre je napil beli Ljubljani in njenemu županu g. Hribarju.

Župan Hribar, zahvaljuje se za izrečeno napitnico, je omenil, da je bilo zadnji čas opazovati pojave nekega jako žalostnega separatizma. Oglašajo se možje, ki nečejo ali ne morejo umeti, da je Ljubljana glavno mesto vse Slovenije in ki so izdali celo klic: „Proč od Ljubljane“ (Klici: Žalostno! Škandal!) Govornik je rekel, da ga je v dno srca užalilo, da se je moglo kaj takega izreči, in izrazil je svoje ogorčenje, da se je to zgodilo, vprašujoč, s čim da je Ljubljana kaj takega zaslužila. Ljubljana ni nikdar ničesar storila, kar bi opravičevalo tak klic. Slovenci bi morali Boga hvaliti, da imamo tako mesto, kakor je Ljubljana. Kam pa naj Slovenci gravitujejo, če ne v Ljubljano? Ali v Gorico, v Trst ali v Celovec? Kolike važnosti je središče za narod, to se vidi pri ubogih Slovakih, kateri so si za svoje središče izbrali vas in se vsled tega ne morejo ganiti. Ko bi bilo mesto njihovo središče, bi se razvijali vse drugače. Ali naj Slovenci prenesemo svoje središče? Ljubljana je mesto, v katerem je več slovenske inteligence kakor morda v vseh drugih slovenskih krajih skupaj, in to je največjega pomena za narodov razvoj. Res, da tudi v Ljubljani še ni vse tako, kakor bi moralo biti, a če se zgodi kaka nerednost, so je vedno krivi le posamezniki, ne pa mesto, ne prebivavstvo, ne občinski zastop. Prebivavstvo in občinski zastop storita svojo narodno dolžnost in skrbita, da ostane Ljubljana predvodnica slovenskega naroda. Slovensko učiteljstvo se je o tem samo prepričalo, in zagadelj je govornik apeloval na učiteljstvo, naj deluje povsod na to, da se utrdi prepričanje, da je Ljubljana mesto, ki z narodom čuti in za narod dela ter je dvignil čašo na čast slovenskemu učiteljstvu.

Učitelj g. Gangl je z oduševljenimi besedami pozdravljal Čehe in Hrvate ter napil brezmejni slovanski zemlji.

Gosp. profesor Ivkanec iz Zagreba je čestital slovenskemu narodu na lepem napredku in je slaveč može, kateri so se s tolikim uspehom posvetili delu na narodovo bodočnost, zaklical slovenskemu narodu: „Naprej, zastava Slave!“

Na predlog Zavezinega predsednika g. Jelenca so navzočniki soglasno sklenili, sporočiti biskupu Strossmayru brzojavnim potom svojo vdanost.

Češki učitelj g. T. Filip iz Prage je v slovenskem jeziku v imenu češkega učiteljstva obetal, da si hočejo Slovani drug drugemu zvesto pomagati ter je napil Slovincem in Hrvatom.

Nadučitelj g. Strmšek je napil unetemu prijatelju šolstva in učiteljstva, dež. odborniku dr. Tavčarju, dalje državnemu poslancu dr. Ferjančiču, okr. šolskemu nadzorniku prof. Levcu in ravnatelju Hubadu.

Dež. odbornik g. dr. Tavčar*) je v svoji zahvali naglašal, da je v našem življenju le prepogostokrat slišati puhle fraze, da pa je prav učiteljstvo tisti faktor, ki realno in plodonosno deluje na občo korist in to brez

*) Zdravica g. dr. Iv. Tavčarja je bila sprejeta z velikanskim navdušenjem. S to napitnico in pa s tem, da je pripeljal k častnemu večeru vrle „Sokole“, da se je udeležil koncerta in banketa, je znova pokazal, da mu je pri srcu slovensko učiteljstvo, da se zanima za njega razvoj in napredek. Slovensko učiteljstvo pa tudi ve ceniti svoje prijatelje, in zato naj bo g. poslanec prepričan, da stojimo vsi kot en mož za njim.

fraz. Slovenski učitelj je bil in je še vedno siromak, ki se mora vsakemu smiliti in ki se je od nekdanj smilil tisti stranki, kateri pripada govornik. Koliko jih je, ki živé v razkošju in se vendar černo držé, a pravi mučeniki, slovenski učitelji, niso obupali, dasi jedva životarijo, ohranili so si svoje ideale. Slovensko učiteljstvo je v čast deželi in slovenskemu narodu, slovensko učiteljstvo je tisti steber, na kateri se narod oslanja, in dokler bo slovenski narod imel tako narodno misleče, idealno in požrtvovalno delujoče učiteljstvo, dotlej se ni bati za naš narod. Navzlic neugodnemu materijalnemu položaju si je učiteljstvo ohranilo poleg neskaljenega rodoljubja ljubezen do svoje proste duše in to mu je v največjo čast. Govornik je napil vseslovenskemu napredku in svobodi duha službojočemu učiteljstvu.

Poslanec dr. Ferjančič se je v svoji zahvali na izrečeni mu napitnici ozrl na splošni avstrijski položaj, povdarjaje, da se za nas Slovence in Hrvate snujejo jako neugodne razmere. Na visokih, na odločilnih mestih prezirajo nas Slovence in se za nas ne menijo. Vsakogar kličejo na posvetovanja, da izrazi svoje mnenje o položaju, samo Slovencev, Hrvatov in Malorusov niso poklicali, dasi so ti najbolj zatirani v naši državni polovici. Slovenci in Hrvati čutimo to kot žaljenje, proti kateremu bo nastopiti vso odločnostjo. To preziranje priča, da hočejo na odločilnih mestih napraviti spravo samo med Čehi in Nemci. Če se to zgodi, če se med Čehi in Nemci dožene sprava, potem smo Slovenci, Hrvati in Malorusi odslovljeni s svojimi težnjami in za desetletja potisnjeni nazaj. V tem mučnem položaju, katerega sami ne moremo premeniti, ker smo premajhni in ker je ponekod tudi premalo odločnosti — zanašamo se edino na prijateljstvo Čehov. To prijateljstvo je naša nada. Zanašamo se, da se slovanska vzajemnost, ki se je o raznih slovesnih prilikah naglašala, izkaže v tistem kritičnem trenutku, ko se odloči, naj li bomo Slovenci in Hrvatje zavrženi ali ravnopravni, kakor nam jamčijo temeljni zakoni. Beseda o slovanski vzajemnosti naj postane kri in meso in naj obrodi tisti sad, ki reši slovenski in hrvaški narod krutih sovražnikov. Govornik je napil slovanski vzajemnosti.

Profesor Bezenšek iz Plovdiva je v slovenskem in v bolgarskem jeziku sporočil pozdrave bolgarskega učiteljstva in napil vzajemnosti med jugoslovanskimi narodi.

Jasno je, da je občinstvo vsem govornikom živahno ploskalo in jim prirejalo presrčne ovacije.

Učitelj g. Frluga z Opčin je razveseljeval družbo z daljšim humoristiškim govorom, a ko je še učitelj g. Režek napil koncertnemu vodji g. Potrebinu, so bili prečitani mnogoštevilni, iz vseh slovanskih krajev došli brzojavni pozdravi. Šele proti večeru so se razšli udeležniki.

Po banketu je ogledovalo učiteljstvo Ljubljano in nje prekrasno okolico.

Drugi dan je poletelo mnogo izletnikov na divni Bled.

Shod slovenskega učiteljstva v Ljubljani je bil s tem končan, in ljubi naši gostje so se zopet razšli. Ponesli so s seboj zavest, da so s prvim poskusom, prirediti slovanski učiteljski shod, dosegli jako lep uspeh. Shod je dokazal, da je tudi slovansko učiteljstvo solidarno, in tako je ustvaril temelj za slovansko učiteljsko organizacijo, kar

je z obćenarodnega stališča najpresrčnije pozdraviti. In to utegne slovanskim narodom roditi zlatega sadu.

Tudi Ljubljana ne pozabi te impozantne manifestacije slovenskega učiteljstva, in gotovo govorimo iz srca vsemu prebivavstvu, ako povdarjamo, da si je vrlo narodno naše učiteljstvo pridobilo s to svojo slavnostjo naj-srčnejše simpatije vsega narodnega prebivavstva in najiskrenejše spoštovanje. Na tako učiteljstvo je slovenski narod lahko ponosen!

Stanje i želje hrvatsko-slovenskog učiteljstva Istre.

Izviešćivao **Božo Dubrović**, nadučitelj iz Sv. Mateja u Istri, prigodom X. glavne skupštine „Zaveze“ u Ljubljani.

(Dalje.)

Cesto se dogodi, da privremeni učitelj bude premješten dva, tri i više puta, no o tomu neću niti da govorim; al na žalost moram spomenuti, da se bez ikakve krivde, povoda premještaju difinitivno namješteni ili da se ne jednomu no mnogim uzkraćuje difinitivno imenovanje il se na prosto neće da imenuje. Tko nije odan i podložan onim, koji sudbinu tu kroje, a nijedan bio Slovenac, bio Hrvat ne može, ne smije da bude, taj je mržen i progonjen, traže mu slamicu u oku, samo da mu oduzmu dobar glas ili ako je moguće, da ga upropaste.

Nije u Istri jedan slučaj, no ima ih više, da se razpisuju učiteljska mjesta za stalno popunjenje, da za nje mole posve usposobljeni učitelji, a njihove se molbe, obično poslie mnogo mjeseci vraća, da se ima ta mjesta ponovno raspisati. Kod toga ili se navadja kao uzrok, da ne bijaše predloga trojice, pošto je samo jedan molitelj molio za mjesto, kao n. pr. za Poljane i za Brgud u kotaru Voloskom. U Pazinu — u Opatiji popunjeno je mjesto učitelja voditelja talijanske pučke škole privremeno, jer zemaljski odbor, kot opetovanoga raspisa tih mjesta, nije htjeo predstaviti nijednoga od trojice po občini predloženih, posve usposobljenih i za talijanske škole, i inače vriednih učitelja.

Bilo je mjesta u Istri, a imade ih i sada, gdje je na hrvatsko-talijanskoj školi, u kojoj ima samo 20 djece, koja govore hrvatski i talijanski, a preko 100 djece, koja samo hrvatski govore, imenovan učitelj i neimajući usposobljenja za stalno namještenje na hrvatskim školama. Poznam opet učitelja, namještenoga na hrvatskoj školi, u kojoj se podučaje i talijanski, ali samo kano predmet (a to na svim školama u pazinskom, puljskom i koparskom kotaru) i toga nije se htjelo stalno namjestiti, jer nije imao službenoga usposobljenja za talijanski jezik. Kasnije podložio se izpitu, položio ga dobro i molio opet za stalno namještenje, al da, zemaljski ga odbor nije ni opet prezentirao, jer je bio Hrvat.

Pozna se učitelja, proti kojemu se podiglo pritožba u moralnom i agitatornom obziru. Zemaljsko školsko vieće ćutilo se prisiljenim, predložiti premještaj toga učitelja, ali zemaljski odbor nije pristao na predlog, pa on je još i danas na toj školi. On je danas imenovan po zemaljskom odboru članom c. kr. kotarskoga školskoga vieća, onoga vieća, koje ga svojedobno predložilo na premještaj; on je imenovan odborovim delegatom, da hoda po kotaru i nadzire učitelje (moglo bi se i nješto drugog reći).

Proti hrvatsko-slovenskom učiteljstvu čine se tužbe na sud, na c. kr. kotarsko školsko vieće, da se ih i uslied najmanjih pritužba premjesti. Ide se za tim, da se u njih uduši uvjerenje, za tim da pod noge bace značaj. Nemilo se proganjaju, javno lažnimi i klevetnimi priobćenji u novinama, svrhom, da budu prezirani i necienjeni u puku; svrhom, da se je ocrni kod oblasti, da im se naškodi, da se je uništi.

A oblasti? Ponizno prišnajaju trice na zapisnik, primaju glupe i drzovite tužbe, vode iztrage.

Srce nas boli znajući za sve krivice, koje nam se nanašaju; znajući, kako bivamo prikraćeni u naših pravih kao učitelji i kao državljani. Postupkom oblastih ozlovoljuju se i demoralizuju učitelji, jer vide, kako se s njima samovoljno, bez obzira na pravo i zakon, postupa.

Rečem li, da krunu mučeničku i onu vječne slave zaslužuje hrvatsko-slovensko učiteljstvo, nisam se porekao.

Mnogo se učiteljstvu zvanih, a i ne zvanih sudija namiće, nu malo ih ima i medju zvanimi, koji bi znali, da tko hoće, da pravedno ocieni uspjeh pučke škole, da mu je bez dvojbe vrlo nužno, da poznade one prerazličite zaprieke, poteškoće, uzroke, koje uspjeh obuke spriječavaju.

Kakav može biti napredak u školama, gdje učitelj ne razumije diete, a diete učitelja? t. j. gdje je škola talijanska, a djeca hrvatska? Uzgajaj diete u materinskom jeziku, pedagogičko je didaktično načelo. Protiv tomu u Istri ima mnogo takvih škola, gdje učitelj ne razumije diete, diete učitelja. Kako će učitelj pitati takvo mjesto, znajući da ni uz najbolju volju ne može uspjati, jer djeca ga neće razumjeti, kad im bude tumačio u talijanskom nepoznatom jeziku. Vrieme se gubi, ničesa se ne nauči, sav trud i sva muka je uzaludna. O tomu bi nas najbolje znali obavijestiti učitelji iz Tirola u Istri.

Naše pučke škole jesu većinom jedno i dvorazredne. One su u svim slučajevima prepune, te se hoće velike požrtvornosti, ne malo truda i odlučnosti, da se u takovim školama red i zapt uzdrži; hoće se, da učitelj uloži sve svoje sile, sve svoje duševne sposobnosti, hoće li, da bude uspjeh u napredku povoljan, da zadovolji povjerenoj mu zadaći. Uza sve zanimanje i oduševljenje žedna se učenika prevadja preko vode.

Vrstan učitelj može mnogo učiniti, mnoge poteškoće svladati, ako je polazak škole redovit, djeca poslušna i marljiva, da napredak bude dobar, no ostavljen samu sebi, bez šćije pomoći, neće se moći u tom pogledu pohvaliti osobitim uspjehom. Njemu treba pomoći od doma, treba mu pomoći od zakonom pozvanih faktora, a ovi da revno vrše svoje dužnosti, osobito, da svom odrešitošću dadu valjanost odredbam tićućim se polazka, odnosno zanemarivanja škole.

Osim spomenutoga, naime: ako se diete ne podučaje u materinskom jeziku, prevelik broj djece, slab, neuredan polazak, vrsnoća učitelja, imade još mnogo različitih zaprieka, poteškoća, uzroka, sbog kojih u školama nije onoga napredka, koji bi morao, da bude. Nu žalibože, kod nas se u Istri na sve to obzir ne uzima, no još se napredak u pučkoj obuci jedino nemarnosti učiteljskoj prišiva. Najkarakterističnije pri svemu tomu jest, da neuspjeh se pripisuje samo hrvatsko-slovenskomu učiteljstvu; bukvani su, tikvani, dočim su talijanski učitelji sve sami mudri Salamuni, sve same krotke ovčice, angjelići, dá, eksemplarni u svakom obziru; ljudi bez ikakvih narodnostnih, političkih viših ciljeva.

Pomanjkanje knjiga, odaljenost škole, siromaštvo djece, položaj školske zgrade, shodne svetlo, higijeničko prozračivanje, učevna sredstva i. t. d. bile bi daljnje zaprieke, poteškoće. Nu nijedna od dosad navedenih zaprieka, a nit sve osvade, kojimi se učiteljstvo obiedjuje, da škole ne vriede, nisu kadre u tolikoj mjeri narušiti ugled učiteljstvu, pobuditi zlovolju i omrazu u narodu, kako su to pobudile školske takse. Uslied novoga zakona od 7. kolovoza 1896. dužni su roditelji ili skrbnici za vsako diete, koje pohađa javnu pučku školu, plaćati na godinu 6 kruna školske takse. Mnoge su občine u Istri, pošto se je puk uslied tih taksa počeo uznemirivati, odposlale molbe na ministarstvo, da zakon o taksah ne stupi u valjanost, no to sve nije pomoglo. Ta novost, koja se samo kod nas u Istri nalazi, taj zakon stupio je u valjanost 15. septembra 1896. Jer su školske takse neopravdane, nepravedne (siliti u školu i plaćati) nehumanitarne, siromašni će puk teško podnositi to breme, zato odlučilo ponajprije zastupstvo u Kastvu, a za njim i druga občinska zastupstva hrvatskih i slovenskih občina u Istri sliedeće:

1. Da se predloži Nj. Veličanstvu caru i kralju Franju Josipu I. milostna molba za obustavljenje utjerivanja školskih taksa, dok se ih ustavnim putem ne ukine;

2. da se ovu molbu spomene zemaljskomu odboru i c. kr. namjestničtvu, te se ih umoli, da odustanu za sada od daljnjih koraka u stvari školskih taksa;

3. da se umoli c. kr. ministarstvo unutarnjih poslova, da povoljno izvjesti o gornjoj molbi;

4. da se umoli c. kr. ministarstvo bogoštovja i nastave, da sastavi i predloži zemaljskom saboru za Istru osnovu, uslied koje imao bi se ukinut zakon školskih taksa.

Nadajući se u Boga i u milost našega prejasnoga vladara, te čovjekoljublje njegovih oblastih i hrvatsko-slovensko učiteljstvo Istre goji čvrsto ufanje, da će školske takse čim prije biti ukinute: jer se iste protive razvitku školstva, jer se ide za tim, da se pučko učiteljstvo još većma u puku omrazi, osumujiči i položaj mu ogorči. Izpunila nam se nada i uvažio i naš glas, koga pukom hrvatsko-slovenskim podižemo!

Nikakvo nije čudo, dodje li učitelj opterećen djecom u veliku materialnu nepriliku. U velikoj neprilici, u nuždi prigodom smrti, teške bolesti uteći se mogao učitelj za novčanu podporu zemaljskomu školskomu vieću, nu ove mu je godine predloženu svotu od 2000 for. zemaljski sabor i tu svotu brisao iz svog proračuna. Što ćemo tu, da rečemo, da Bog je za nas pre visoko, a car pre daleko. Nek se božja vrši! „Osam blaženstva“ doista su naša blaženstva.

Može li pučka očiona riešiti veliku svoju zadaću, ako ne ima potrebitih sredstava? Na to pitanje lahko odgovorimo poznatom rečenicom: „Bez alata nema zanata“. Nema li škola potrebitih učila, koliko mora učitelj truda i muke ulagati kod obuke, a sasvim tim trud mu se ne naplaćuje. Naše škole su obće slabo ili nikako providjene učilima i inim školskim potrebštinama. Obće nas obukoslovje uči, da povrh svega mora da bude učevna knjiga valjana. Do učitelja je, da sva pitanja pokreće, da se sve nedostatke, sve zaprieke ukloni, koje prieče napredku škole. Pošto dosadanje školske knjige za hrvatske škole nisu ni malo pisane prema prilikam, prema potrebam naše pokrajine, to je hrvatsko učiteljstvo od nikud ne potaknuto izabralo posebni odbor, da izradi nove knjige, jer dosedanje učiteljem zadaju dosta truda i muke.

Učeni Španjolac Don Eusebio Corominus pisao je: Kao što se sve dobro, kojima pučke očione radjaju, ima pripisati djelatnosti učitelja, to sve zlo, koje iz njih proiziće, ima se pripisati nemarnosti občinskih upraviteljstva, koja se ni malo ne staraju za zgrade, koje su za učionu određene. Od velikog su dakle zamašaja po riečima rečenog Španjolca s pedagogičko zdravstvenoga gledišta neshodni školski prostori.

U Istri imade primjera, gdje je sbog zanemarenja školskih zgrada zdravstvenog gledišta podlegao mlad još i velečestit učitelj (pok. Mate Mogorović). Mnogo je škola još i danas smješteno i s najprimitivnijih higijeničkih gledišta neshodnim prostorijama; tek za veliku nuždu privremeno, nu prodje 10 i više godina, da se tu ubija tjelesno i duševno i djeca i učitelj. Primjera mi nebi treba dugo tražiti.

Kad se u onaj mjeri, u kojoj bi se imalo, da pazi, na školske sobe ne pazi, kako će se paziti na stan učitelja, a tim i zdravlje njegove obitelji? Pa i rad sama stana, pošto je u zakonu preobširno rečeno, često učitelj dokazi u veliku nepriliku sa mjestnim oblastima, a i dolaziti će, dok se to zakonom bolje ne ustanovi.

Od velike je važnosti po školu nadzor, al ne nadani posjet, sad jednoga, sad drugoga, sad trećega od školskih oblastih, namjerom takorekuć policajnom, to znači batinom nad učiteljem stati, što mu doista ne povisuje ugled. Tim se pokazuje, da mu svatko zapovieda, a izkustvo nas uči, da se malo tko t. j. nijedan zanj ne brine.

Pa ko dakle da nadzire učiteljski rad?

Disterweg u svojim izabranim spisima II. dio str. 231. ovako opisuje: „Samo učitelj (nadzornik) može učitelja pravo pojmiti i štovati. Samo učitelj poznaje položaj učiteljev, njegov poziv, skrbi i napore. Samo učitelj može učitelja poučiti, ravnati i njegovim nutarnjim potrebama udovoljiti. Samo učitelju otvora se učiteljevo srce bezuvjetnim pouzdanjem i vdanošću. Samo u učitelju nalazi učitelj muža, koji mu može ono dati, što manjka njegovoj obrazovanosti, čudi i volji.“

(Konec prih.)

Književnost in umetnost.

Zlati jubilej preljubega cesarja Franca Jožefa I., ki ljubi in vodi svoje narode kot pravi oče že petdeset let. Slavnostni spis za jubilejsko leto 1898. Slovenski mladini sestavil Jakob Dimnik, učitelj v Ljubljani. Založil J. Giontini v Ljubljani. Cena knjigi 30 kr.; na debelo po 20 novčičev knjiga. — Zlati jubilej vladarjev je redka slavnost, kakoršne slavna hiša Habsburška že ni doživela 400 let. Kdor deluje petdeset let v svojem poklicu, zasluži priznanje in odlikovanje. In petdesetletno službovanje je posebna milost božja, ki je izbrala Njega ter mu dala priliko do zaslug. Vse to je upošteval pisatelj te jubilejske knjige ter si prizadeval, podariti slovenski mladini knjigo, ki bo res vredna imena „jubilejska knjiga“. In to se mu je posrečilo popolnoma. Vsebinska knjige je tako poljudna, mična in živahna, da smo prepričani, da jo bo čitala naša mladina z največjim zanimanjem. V knjigo je vtisnjenih sedemnajst krasnih, natančnih in velikih podob, ki nam predstavljajo člene naše cesarske hiše in pa življenje in delovanje našega presvetlega cesarja. Tako krasnih slik še nismo zapazili do sedaj v nobeni jubilejski knjigi. To bo res lep užitek za našo mladino. Posebno lepa je pa barvana podoba cesarjeva na naslovnem listu, okolo katere se lesketa naslov iz zlatih črk. Popir v knjigi je bel, gladek in trd, in naslovni list je iz belega in gladkega karton-popirja.

Skratka: vsebina, slike, popir in tisk — vse daje knjigi slavnostni značaj. Z ozirom na to in pa oziraje se tudi na geslo: „Svoji s svojimi!“ — ker je to krasno jubilejsko knjigo sestavil ljudski učitelj, pričakujemo zanesljivo, da bo zavedno slovensko učiteljstvo pridno segalo po nji, jo priporočalo sl. krajnim šolskim svetom v nakup ter razveselilo ž njo našo mladino ob priliki praznovanja cesarjeve petdesetletnice. Povdarjamo pa še enkrat: držimo se gesla „Svoji s svojimi!“ ter pokažimo svetu, da smo tudi na tem polju organizovani in da delujemo vsak na svojem mestu z združenimi močmi! —

Franc Jožef I. cesar avstrijski. V spomin 50-letnice Njegove vlade spisal slovenski mladini Fr. Hubad, c. kr. učiteljiščni ravnatelj. V Ljubljani. Izdala in založila „Družba sv. Cirila in Metoda“. 1898. Temeljito in vestno sestavljena knjiga je namenjena mladini sploh; posebno bode pa ugajala bolj odrasli mladini. Vsakemu slovenskemu bravecu pa jo je priporočati zato, ker spozna iz nje popolnoma svojega cesarja. Tudi vsakemu učitelju bo dobro služila pri zgodovinskem pouku kot pomožna knjiga, ker najde v nji dokaj dobrega jedra.

Naš cesar Fran Josip I. 1848—1898. Povodom petdesetletnice Njegovega vladarstva spisal Tomo Zupan. Ljubljana, 1898. Samozaložba. Tiskala „Katoliška tiskarna“. Knjižica ima 29 strani čtiva in 28 strani podob, zaradi katerih jo bo mladina nižje stopinje radovedno prebirala. Zadnji dve knjigi se naročata pri g. Iv. Bonaču v Ljubljani po 15 kr.

Hkrati so zagledale v Slovencih torej kar tri jubilejske knjige beli dan in marsikdo bo v zadregi, katere bi se poprijel. V tem slučaju svetujemo vsakomur, da si naroči vsake po en iztis. Ko bo imel v rokah vse tri knjige, mu ne bo težka odločitev.

Andrej baron Čehovin, slavni junak slovenski. Spisal Janko Leban, nadučitelj na Trebelnem pri Mokronogu. V Ljubljani. Izdala in založila „Družba sv. Cirila in Metoda“. 1898. G. J. Leban je znan kot najpridnejši in najspretniji slovenski mladinski pisatelj. Dovolj je, če rečemo: on je ljudski učitelj, in kot tak pozna bolj ko vsakdo drugi zmožnosti in težnje naše mladine in zato zna tudi s svojim peresom ubrati vedno tisto struno, ki naši mladini najbolj prija. Tako je storil tudi s to knjižico, in zato jo kar najtopleje priporočamo sl. šolskim vodstvom, krajnim šolskim svetom in sploh vsakemu rodoljubu. Lepa knjižica se dobiva pri g. Iv. Bonaču v Ljubljani po 10 kr.

Na razstanku. Spisali slovenski osmošolci. V Gorici. Tiskala in založila „Goriška tiskarna“ A. Gabršček. 1898. Slovanske knjižnice 78—81. snopič. Cena 1 gld. V kratkem več.

Biserojla jasna vila. Bajka iz postojinske pečine. Speval Ivo Ivanovič Bučar. Ljubljana. Tiskala in založila Kleinmayer & Bamberg. 1898. Cena 1 gld. Daljšo oceno pozneje.

Šol nam dajte! Spisal D. L. Selski. Ponatis iz „Slovenskega Lista“. Ljubljana, 1898. Tisk J. Blaznikovih naslednikov.

Gusarski dvor. Engleska pomorska pripovijest od A. Deneffa. Hrvatski priredio Stjepan Širola. Karlovac 1897. Naklada knjižare Ivana Sagana. Cijena 20 nvč.

Novi šaljivdija. Šalom u smijeh! . . Zbirka šaljivih črtica, smješica i pjesmica. Sabrao Stjepan Širola. Karlovac 1898. Naklada knjižare Iv. Sagana. Cijena 20 nvč.

Otkriveno blago. Pripovijest. Po F. Ecksteinu priredio Stjepan Širola. Karlovac 1898. Naklada knjižare Ivana Sagana. Cijena 20 nvč.

Pripovedke iz avstrijske zgodovine. Zbral in priredil Jakob Dimnik. Z ozirom na jubilejsko leto je založnik te knjige, g. Milic, znižal ceno na 30 kr. Z ozirom na vsebino knjige in z ozirom na nje nizko ceno pričakujemo, da ne bo slovenske šole, ki bi ne imela v šolarski knjižnici par iztiskov te knjige, ki je izvrsten pripomoček učitelju pri zgodovinskem pouku v 3. šolskem letu.

Če bodo sl. šolska vodstva pridno segla po nji, bodo potem izšle še „Slike iz avstrijske zgodovine“ in potem pa kratka „Zgodovina avstrijska“ za ljudske šole.

Zabavni listi za slovensko mladino. Ko je zasnovalo društvo za zgradbo učiteljskega konvikta to književno podjetje, je bilo prepričano, da bo izborno uspelo ter imelo poleg moraliskega uspeha tudi gmotni uspeh. Žal, da ni tako! Do danes so razprodali ljubljanski knjigotržci toliko malo izvodov I. zvezka „Zabavnih listov za slovensko mladino“, da ni vredno o tem govoriti. In če se ne bo razpečavanje obrnilo na ugodnejšo stran, bo vsa zaloga teh knjižic lepo trohnela v knjigotržnicah in služila v telesno hrano molom, mesto da bi se ž njimi zabavala slovenska mladina ter si blažila duha in srce! Prosimo torej prav uljudno in kar najnujnejše, da se potrudijo šolska vodstva ter dobé sedaj, ko sestavljajo ob pričetku novega šolskega leta krajni šolski sveti proračune, vsaj nekoliko denarja v ta namen, da nabavijo ž njim za šolarske knjižnice po par I. zvezkov „Zabavnih listov“ in kaj drugih primernih mladinskih knjižic. Saj je znano, kako rada čita naša slovenska mladina, v kolik hasek ji je dobra knjiga in kako jo zanima lepa povest. A slovensko učiteljstvo tudi lahko vpliva na imovitejšo rodbino, da nakupijo svoji deci I. zvezek „Zabavnih listov“. Če se količkaj zavzamemo za stvar, bo I. zvezek razprodan v par tednih, in potem bo lahko kmalu zagledal beli dan II. zvezek. Urednik „Zabavnih listov“ ima zanj že pripravljeno daljšo, v obsegu I. zvezku enako povest. Če pa ne razpečamo I. zvezka, bomo nehali z izdavanjem „Zabavnih listov za slovensko mladino“. Čudno pa bi vendarle bilo, da bi pri nas ne mogla uspeti nobena stvar! Za Boga, saj nas je precejšnje število! — „Zabavne liste“ imajo na prodaj ljubljanski knjigotržci in založnik, g. R. Milic. Zvezek stane 40 kr.

Naši dopisi.

Iz Št. Vida. V Št. Vidu pri Ljubljani so 3. vel. travna praznovali učiteljski abiturijenti iz leta 1873. svojo 25letnico. Zbralo se jih je 9 in sicer: M. Bartelj (Semič), L. Hribar (Dunaj), Fr. Koncilija in Iv. Kutnar (Žužemperk), Jož. Kragl (Tržič), Fl. Rozman (Krško), Jož. Travnar (Ljubljana), J. Žirovnik (Št. Vid) in A. Žumer (Kranj). Tem jubilantom so se pri obedu pridružili č. g. župnik in predsednik kr. š. sveta G. Malovrh, g. župan A. Belec, več starejših in mlajših koleg in pa abiturijent g. J. Žirovnik mlajši. (Zanimiv slučaj: sin je maturiral na gimnaziji, oče je pa praznoval 25letnico svoje mature.) Obedovali so na lepo s cveticami in zastavami okrašenem vrtu pri „Jožefu“. Vsa čast na prireditvi tako izbornega obeda gospodinji — kuharici! Lepo je pristojalo učiteljevi soprogi, gospe Mici Sičevi, ko se je veselo sukala okolo jubilaritov in njim ter njihovim gostom stregla pri obedu. Že prej pa sta z gospo županjo J. Belčevo obedno mizo okrasili s cvetjem. Obed je bil res izboren in gotovo v čast gostilnici „pri Jožefu“, oziroma gospodinji-kuharici in njeni marljivi hčerki. Res nekaj posebnega! Govorilo se je več pomenljivih in navdušenih napitnic. Omeniti je posebno one, v kateri je govornik naglašal, kolika izpremema se je vršila v preteklih 25. letih, koliko je učiteljski stan pridobil veljave in ugleda v tej dobi, ker se je vestno trudil storiti svojo dolžnost. Stan ni zaostajal za drugimi stanovi, saj pogosto učitelji store več, nego jim veleva stan.

Tudi jubilariti se lahko ponosno ozirajo na preteklo 25letno dobo, v kateri so si pridobili obilo zaslug za domovino. Ravno s tem so ustregli želji presvetlega jubilarita cesarja Franca Jožefa I. Za njegov zlati jubilej mu ne morejo pokloniti lepšega daru, nego da si prisegajo po Njegovem geslu: „Viribus unitis“ — delati z vsemi močmi tudi v prihodnje v šoli in zunaj nje za procvit svoje mile domovine ter mogočne Avstrije!

Med obedom je došlo precej brzojavnih pozdravov. Tudi jubilariti so brzojavno pozdravili svoja še živeča učitelja: V. Linhart in J. Klemenčiča. Popoldne

je došlo še nekaj gospodov in med njimi gg. ravnatelj Fr. Hubad, nadzornik Fr. Levec in kateheta Smrekar in Merčun. Ta je prav navdušeno pozdravil jubilate v vezani besedi.

Med izbornim petjem šentviških cerkvenih pevcev in navdušenimi napitnicami je le prehitro potekel čas veselja. Jubilanti in gosti so se odpeljali z večernimi vlaki. Šentviški pevci pa so ostali in se še par ur radovali z domačim jubilentom g. J. Žirovnikom, svojim vodjo, kateremu so že v predvečer priredili imenitno podoknico ter mu v znak hvaležnosti darovali krasno zlato verižico in lep šopek. Mladi pevski zbor mu je pa pri tej priliki poklonil dragocen briljanten prstan.

S Krškega. Občni zbor „Pedagogiškega društva“ se je vršil dne 30. mal. srpana ob 4. uri popoldne na vrtu gospoda Gregoriča v Krškem. Zborovanja se je udeležilo vse učiteljstvo krškega okraja in nekaj gostov.

I. Slavnostni del: Predsednik Jožef Bezljaj se spominja v navdušeni besedi 50letnice vladanja Njegovega Veličanstva našega preljubljenega in modrega vladarja Franca Jožefa I., ki si je stekel nevenljivih zaslug za naše šolstvo. Tu sklene svoj govor z besedami: „Bog ohrani, Bog obvari nam cesarja, Avstrijo!“ Gromoviti živio- in slavaklici preljubljenemu vladarju so se razlegali po prostrem vrtu. Nato so udje „Pedagogiškega društva“ podpisali vdanostno izjavo na Njegovo Veličanstvo, katero je sestavil in spisal nadučitelj Ivan Rupnik.

II. Vzpored zborovanju: Predsednik otvori zborovanje in pozdravi c. kr. okrajnega glavarja, preblagorodnega gospoda Markvarta barona Schönbergerja, zahvaljajoč se mu, da je zborovanje počastil s svojo navzočnostjo. Pozdravi presrčno čestite gospe in gospice tovaršice in gospode tovariše, izrazujoč jim svojo zahvalo in priznanje, da so se v tako obilem številu udeležili današnjega posebno važnega zborovanja ter da besedo tajniku J. Rupniku, ki poroča o društvenem delovanju blizo tako-le:

Društvo je imelo v minulem letu dvoje zborovanj, prvo meseca oktobra v Radečah pri Zidanem mostu, drugo meseca maja v Kostanjevici. Shoda pa nista bila posebno dobro obiskana, kar kaže premalo zanimanja od strani društvenikov.

Društvo je izdalo za leto 1898 „Slavnostni pedagogiški letnik“ s sliko Njegovega Veličanstva in z risarsko prilogo, ki se je društvenikom že razdelil. Kakor hitro poravnamo dolg v tiskarnici, se bode izdala knjiga: „Stavbeni črteži s proračuni“, katera se bode p. n. društvenikom, ki so vplačali letnino za leti 1897 in 1898, doposlala, kakor hitro bo dotiskana. Slavnostni letniki so se poslali raznim poverjenikom, da jih razpečajo.

Ker blagajnik Florijan Rozman ni bil navzoč, prečita predsednik poročilo o dohodkih in stroških v minulem letu. Temu poročilu posnamemo, da je imelo društvo v preteklem letu 213 gld. 98 kr. dohodkov, stroškov pa 408 gld. 8 kr., torej 194 gld. 10 kr. primanjkljaja. Poročevavec se hvaležno spominja dobrotnikov, kateri so društvu naklonili denarne podpore in sicer v prvi vrsti slav. dež. odbora kranjskega, prevzvišenega g. knezonadškofa dr. J. Missie, g. prof. M. Pleteršnika in sl. krške posojilnice.

Pregledovavcem društvenega računa so bili izvoljeni gospodje: Janez Saje, Anton Pavčič in Jakob Pretnar, ki so račun takoj pregledali in odobrili.

Kot delegati k zborovanju „Zaveze“ v Ljubljani so bili izvoljeni sledeči čestiti društveniki: Ivan Gantar, Avgusta Kolnik, Janez Saje, Janez Levec, Jernej Ravnikar, Ana Smidinger, Josipina Kalin, Ivan Lapajne, Jožef Bezljaj in Ivan Rupnik.

V odbor so bili enoglasno izvoljeni: Predsednikom Jožef Bezljaj, njegovim namestnikom in tajnikom Ivan Rupnik, blagajnikom Florijan Rozman, odbornikom: Ivan Lapajne, dr. Tomaž Romih, Andrej Sest in Jernej Ravnikar.

Predlog, da se prihodnje zborovanje skliče v Šmarjeti, ni dobil večine, ter se določitev v tej zadevi po navsvetu dr. Romiha prepusti odboru. Predsednik zahvali

navzoče za vidno zanimanje, s katerim so sledili celemu zborovanju ter zaključili občni zbor.

Dne 31. vel. srpana pa sta se poklonila v imenu društva predsednik Jožef Bezljaj in tajnik Ivan Rupnik c. kr. okrajnemu glavarju ter mu izročila vdanostno izjavo s prošnjo, da jo blagovoli predložiti na Najvišjem mestu. R—k.

Iz postojinskega okraja. (Glavno zborovanje učit. društva v Št. Petru 28. mal. srpana t. l.) Še pred 10. uro zjutraj se nas je zbralo precejšnje število koleg z gosp. nadzornikom Thumo in ena gospa koleginja na skrbno obdelanem vrtu pred šenpetersko šolo. Deževno jutro ni obetalo tolike udeležbe, dasi je že nekaj let razvada, da se večina odlikuje z nenavzočnostjo; zato moram število 15 udeležencev imenovati precejšnje, naj imponira potem — kakor in komur hoče.

Toda mnogo lepši nego je ta-le moj uvod nam je podal vedno čili naš društveni predsednik Zarnik, opozorivši nas z vnesenimi, velepoetičnimi besedami na zlati jubilej našega presvetlega cesarja. Po krasnem uvodu se je začelo glavno zborovanje, katerega prva točka je bila: Kako naj učiteljsko društvo praznuje 50letnico vladanja Njegovega Veličanstva? — Brez posebnih razprav in utemeljevanj smo se nekako bratovsko pomenili s priljubljenim gospodom nadzornikom, da naj se redka slavnost v našem društvu obhaja tako-le: 1. Učiteljsko društvo daruje v spomin na cesarjev zlati jubilej 50 K. za ustanovo cesarja Franca Jožefa za učit. sirote na Kranjskem. 2. Kupi najboljšo delo — rajši slovensko kot nemško — obsegajoče presvetlega vladarja biografijo ter ga daruje okr. učiteljski knjižnici. 3. Ta knjiga se daje vezati, in knjigovez — najbrž g. Šeber v Postojni — naj kot prvo stran v knjigo uveže en izvod fotografije postojinskega učiteljstva v spomin zlatega jubileja presvetlega cesarja. 4. Glavni zbor učit. društva v Št. Petru dne 28. mal. srpana 1898. pošlje gospodu dež. predsedniku baronu Heinu vdanostni telegram, ki naj ga izvoli sporočiti Njeg. ces. in kr. Veličanstvu povodom 50letnega slavnega vladanja mogočne naše monarhije, kar se je takoj zgodilo.

Poročilo tajnikovo se je sprejelo brez godrnjanja, in ko je nekdo predlagal, naj se za to izreče g. tajniku pohvala, čemur je občni zbor pritrnil s ploskanjem, je gosp. predsednik tudi to hvaležno vzel na znanje.

Poročilo blagajnikovo nas je presenetilo s precej visokimi števili, s kakoršnimi nismo vajeni računati v učiteljskih društvih. Blagajnik nam je letos — o društveni desetletnici — dal nekak pregled skupnih društvenih stroškov, od katerih — če se odbijejo upravni troški — pride samo prispevek „Zavezi“ nad 100 gld. Društvo je postavilo dvema kolegoma nagrobna spomenika (nad 80 gld.) podpiralo družbo sv. Cirila in Metoda, učiteljski muzej, Praprotnikov spominik i. t. d. Ostaja pa še v blagajnici okroglih 250 gld., dasi so nekateri udje zelo zastali s plačevanjem letnine. — Tudi blagajniku je občni zbor votiral zahvalo za sedemletno delovanje.

V društveno vodstvo so bili voljeni brez posebnih listkov ali pretvez: Zarnik, načelnik; Skala, namestnik; Zaman, tajnik; Primožič, namestnik; Trošt, blagajnik; Punčah, pevovodja; Verbič, namestnik.

Med raznimi nasveti — samostojni referati so pri nas nenoderni — je predlagal tajnik Zaman, naj se postavi pok. P. Kavčiču nagrobni spomenik, kar se je pri glavnem zborovanju pred dvema letoma soglasno odklonilo. Ugovarjal je blagajnik Trošt, naj se s tem prejudičnim slučajem ne kviri društvena disciplina, a občni zbor, posebno predlagatelj in Thuma sta bila za predlog, za njima vsi drugi, le Primožič je pojasnil, da glavni zbor ne misli s tem ustvarjati precedenčnega slučaja, da pa ima pravico razpolagati s svojim denarjem kakor hoče.

Kmalu nato sklene predsednik občni zbor, zahvali udeležence, obžaluje, da jih ni več in se zopet spomni našega najvišjega zaščitnika, ki nam je dal šol. zakon in pravico združevanja, in zakliče presvetlemu cesarju trikrat: Slava! čemur se je navzoče učiteljstvo navdušeno odzvalo ter stojé zapelo cesarsko pesem.

Delegati „Zaveze“ so bili izbrani Primožič, Horvat in Verbič.

Pri obedu v gostilnici g. Špilarja — kakor je odredil M. Kalan, se je izrekla marsikatera beseda v spodbujanje in uteho učiteljstva. Ko smo še posetili svojega rednega podpornega člana g. A. Lavrenčiča ter se pri njem, v domačem krogu, nekoliko pozabavali, se je približala, posebno nam oddaljenejšim, neizprosna ura razhoda.

Bratski smo si segli v roke z željo, da bi nas bilo prihodnje leto več pri društvu — 36 udov izmed 62 učiteljev, oziroma učiteljic je — prava reč — in več pri glavnem zboru. V to pomozi Bog, naše zboljšane plače in zboljšana — učiteljska zavednost!

Ivo.

Iz krškega okraja, 5. velikega srpana. (Okrajna učiteljska konferenca.)

Okrajna učiteljska konferenca, ki se je v Krškem vršila dne 30. mal. srpana, je imela prav slovesno lice. Ob pol 9. uri je bila slovesna sv. maša, katero je daroval domači g. župnik ob asistenci še dveh drugih gg. duhovnikov in pri kateri je bilo učiteljstvo. Sv. maše se je udeležil poleg drugega odličnejega občinstva tudi c. kr. okr. glavar g. baron Schönberger. Orglal je boštanjski nadučitelj g. Račič ter se izkazal izbornega organista. Tudi petje je bilo dobro. Posebno moram pohvaliti sopranistinjo gđc. Ernestino Rekarjevo, učiteljico iz Št. Ruperta, ki je s svojim zvonkim in ljubkim glasom kar očarala vse poslušavce s solo-spevom, Nedvedovo „Ave, Maria!“ Po maši je v krasno odlični risalni sobi krške meščanske šole najprej c. kr. okrajni šolski nadzornik Andrej Šest ogovoril konferenco ter se spominjal Njeg. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I., proseč prisotnega c. kr. okrajnega glavarja, naj o tej svečani priliki pošlje do presvetlega cesarja izraz neomajne vdanosti učiteljstva krškega okraja. C. kr. okrajni glavar Schönberger je najprej v slovenskem, potlej v nemškem jeziku vnel učiteljstvo k izpolnjevanju dolžnosti ter stavil v tem obziru v zgled cesarja samega. Na to je nadučitelj Ravnikar iz Mokronoga izustil slavnostni govor, in učiteljstvo je zapelo cesarsko pesem „Bog ohrani“. Takoj potem so c. kr. okr. glavar, navzoči meščanski učitelji in domača duhovnika zapustili sobo, ter se je pričela vršiti točka za točko dnevnega reda. O tem omenim, da je 5. točka, t. j. „Cesar Franc Jožef I. in ribičev sin“ (praktična obravnava z učenci III. razreda krške ljudske šole) odpadla zaradi nedostajanja časa. V stalni odbor pa so bili izvojeni sledeči gospodje: za enorazrednice: Fran Škulj, učitelj v Tržišču; — za dvorazrednice: Janko Leban, nadučitelj na Trebelnem; — za trirazrednice: Aleksander Lunaček, nadučitelj v Št. Rupertu; — za štirirazrednice: Jernej Ravnikar, nadučitelj v Mokronogu. Po konferenci — ob 2. uri popoldne — smo se zbrali k skupnemu banketu pri g. Gregoriču, kateremu v priznanje moram povedati, da nam je postregel res izborno in ceno. Navzoča sta bila tudi c. kr. okr. glavar in c. kr. okrajni šolski nadzornik. Da navdušenih napitnic ni nedostajalo, se umeje samo ob sebi. Okrajni glavar sam je učiteljstvu napil v slovenskem jeziku.

Iz Divinščine pri Proseku, 23. vel. srpana 1898. — († Ivan Štrukelj).

Mrtev učitelj je blag,
Prijatelj slovenske mladine;
Zanjo je živel, trpel,
Zanjo je delal vse dni.

Gospod je poslal iz nadzvezdnih višin angelja smrti v tiho, skromno sobico v narodno-zavednem Proseku, v kateri se je dotaknil s svojo belo roko učitelja-trpina, mu zatisnil oči v sladki sen ter odvedel v brzem vzletu njegovo blago dušo na oni svet, kjer ni solz, ne zdihovanja, ni bridkosti, ne prevar. Božji krilatec je izvršil svoje poslanstvo, in vrlega narodnega učitelja, gospoda Ivana Štruklja, ni več med nami. Po malone dveletnem bolehanju, katero se je v zadnjem času izpremenilo v pravo muko in trpljenje, je preminil v 20. dan pr. m. zvečer, previden s svetotajstvi za umirajoče. Pokojnik je bolehal na želodcu. Trpel je hude bolečine voljno in potrpežljivo kakor se spodobi trpinu, kateremu sedanj

svet neče in ne more dati zadostnega plačila. Meseca vel. travna t. l. se je peljal v tržaško bolnišnico k težavni in nevarni operaciji, ki bi mu mogoče pripomogla k zdravju, ko bi se bila vršila nekaj mesecev prej. Čuditi pa se ni, ako se upošteva žalostno gmotno stanje primorskega učiteljstva, da se je pustil pokojnik operirati šele v skrajni sili. Pa kdo bi več tožil, kdo bi še tarnal; dognana resnica je, da je učitelj rojen v trpljenju, živi v trpljenju, umrje v trpljenju, plačilo — mislim primerno plačilo — mu je pa lakonična opravičba: prosimo, počakajte. O, ti sladko upanje, kdo te ni že sit?

Pokojni Ivan je bil rojen 24. sušca 1860. leta na Proseku. V svojih deških letih je pohajal domačo ljudsko šolo in kasneje tudi takratno učiteljsko pripravnico. Že kot dečku se je vcepila v mlado srce ona lepa, velika, plemenita ljubezen, katero je gojil vse svoje življenje, izpričeval javno in jo imel za vodnico svojemu delovanju — ljubezen do domovine in mladine slovenske. Ko je kasneje končal z dobrim uspehom c. kr. učiteljske v Kopru, je služboval kot učitelj v Mavhinjah, na Barki, v Dutovljah in zadnji čas na Divinščini. Značaj mu je bil moški in trden kakor kraška skala, na kateri mu je tekla zibel. Kjer je služil, si je znal pridobiti kmalu srca svojih bližnjih tovarišev, občanov in šolske mladine. V šoli je bil do skrajnosti vesten, niti za trenutek ni zane-maril svoje stanovske dolžnosti. Delal pa ni za mili narod le med štirimi šolskimi stenami, temveč tudi javno po znanem geslu:

„Dolžan ni samo, kar vелеva mu stan,
Kar more, to mož je storiti dolžan.“

Koder je služboval, se je trudil, da bi navdušil mladino za lepo petje, kakor pravi slovenski pedagog Slomšek:

„Budite s petjem svoj zaròd
Naj se v omiko žene!
Obhajajte veseli god
Sloven'je oživljene!“

Pogosto je vnel narod k čitanju koristnih slovenskih časnikov in knjig. V Dutovljah ostane v dobrem spominu zavednim občinarjem, ker je ravno za njegovega bivanja v tamkajšnji vasi najbolj uspevalo kmetiško bralno društvo, katero menda spi sedaj spanje pravičnega. Da-si je bil zadnji dve leti bolehen, je vendar delal kot tajnik — oziroma kot pevovodja — dobro znanega pevskega društva „Hajdrih“ s posebno požrtvovalnostjo. Lahko rečem o pokojniku s pesnikom:

„Kar sil ti dalo je nebò
Posvetil ti si vse mladini
Posvetil vse si domovini.“

Kako je bil pokojnik priljubljen učiteljstvu, vrlim Prosečanom in prebivavcem bližnjih vasi, je pokazal veličastni pogreb v dan 22. vel. srpana t. l., ki ga je vodil preč. gosp. župnik Martelanec. Pred krsto so stopali učenci ljudske šole na Divinščini. Za krsto so se razvrstili za sorodniki nekateri zavedni učitelji tržaške okolice in obilica učiteljstva sežanskega okraja z gosp. c. kr. okr. šolskim nadzornikom M. Kantetom. Zapazili smo nadalje pri sprevedu vrla slovenska borivca ob valovih sinje Adrije: gg. viteza Ivana Nabergoja in Vekoslava Gorupa. Zraven druge proseške inteligence je spremilo pokojnika k zadnjemu počitku obilo kmetiškega ljudstva iz domače vasi in iz bližnje zgoniške občine.

Med sveto mašo sta peli pevski društvi „Hajdrih“ in „Danica“ Hribarjevo črno mašo. Petje je spremljal z orglami g. nadučitelj A. Benigar. Po sveti maši se je pomikal veličastni spreved na proseško pokopališče, kjer je po običajni duhovnikovi molitvi govoril v slovo pokojniku tovariš g. A. Štrukelj.

In ko sta odpeli pevski društvi ono ginljivo „Nad zvezdami“, so nam prišle na misel besede našega Simona Gregorčiča, ki pravi:

„Telo sladkò ti spalo bo
Globoko pod zemljò,
A duh visoko vrh zvezdã
Z duhovi rajskimi ti biva,
V objetju večnega Boga
Tam blaženstvo brezmejno vživa.“

Končal si, dragi tovariš, svoje zemeljsko potovanje, a nam so odločeni še razni poti toge in bridkosti. Počivaj v miru, zlata duša ter uživaj zaslužen plačilo v rajskih višavah, ki ga nisi mogel najti kot učitelj v solzni dolini!
„S.“

Vestnik.

Cesarja Franca Jožefa I. jubilejska ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: G. Gross Peter, nadučitelj v Zagorju ob Savi, 1 gld.

Učiteljski konvikt: Gdč. Rafaela Inglič, učiteljica v Begunjah pri Cerknici, nabrala v veseli družbi na Kožljeku pri Cerknici, 10 K; g. Fr. Bergant, učitelj na Vinici, na knj. kr. podr. št. — 6-24 K; g. Avg. Pirc v Borovnici 8-24 K, darovali prijatelji ob godovanju mlajšega Ivana Majarona v Borovnici; č. gospa Josipina Vidmar — „v znak hvaležnosti do svojega ranjkega učitelja Govekarja“ — 4 K.

Osobne vesti: G. Jožef Verbič, nadučitelj v Litiji, je imenovan c. kr. vadniškim učiteljem v Ljubljani; gdč. Marija Šerc, učiteljica v Domžalah, je dobila službo na 8razredni dekliški šoli v Ljubljani; tretje učno mesto v Dol. Logatecu je dobil g. Iv. Šega; četrto učno mesto pa gdč. Evgenija Pehani iz Starega trga pri Ložu; časna učiteljica gdč. Zmagoslava Juvančič je stalno nastavljena v Knežaku in gdč. Marija Puppis iz Blokpa v Vremah; časna učiteljica g. Eduvard Markovšek iz Podkrajja in g. Konrad Barle z Roba sta stalno nastavljena na dosedanjih mestih; g. Vilibald Rus, nadomestni učitelj v Kranju, je stalno nastavljen ter prideljen deški šoli v Kranju; suplent na ljubljanski višji gimnaziji g. dr. Fran Ilešič je imenovan glavnim učiteljem na ljubljanskem učiteljskem.

Šolski muzej je nastanjen od 20. vel. srpana dalje v Prešernovih ulicah št. 50., I. nadstropje. Zaradi uredbe posameznih predmetov in zaradi naprave nove oprave je začasno zatvorjen. — Sl. deželni odbor kranjski 200 gld.; konjiško učiteljsko društvo 5 gld.; „Narodna Prosvjeta“ v Pazinu 5 gld.

† **L. Knific.** V Škofji Loki je umrl dne 21. velikega srpana vpokojeni nadučitelj s Trate, g. L. Knific. Blagi pokojnik je bil vzoren tovariš in priden učitelj. Mir in pokoj njega blagi duši!

Občni zbor „Vdovskega učiteljskega društva“ in „Narodne Šole“ bo v četrtek, dne 15. kimovca dopoldne v telovadnici II. mestne šole na Cozovi cesti. Ob 8. uri bo sv. maša v cerkvi pri sv. Jakobu in potem se začne zborovanje.

Koseskega slavnost v Kosezah se je izvršila dne 12. vel. srpana prav lepo. Na mnogih krajih so bili postavljeni slavoloki. Dekleta so bila v narodnih nošah. Sv. mašo je daroval č. g. dekan Kajdiž, propovedoval pa je č. g. Tomo Zupan. Slavnostni govor pred rojstno hišo je imel g. ravnatelj dr. Detela. Lepo število odličnih narodnjakov se je udeležilo slavnostnega banketa. Mnogoštevilna bralna in gasilna društva so bila zastopana korporativno. Ves dan je vladala velika navdušenost, primerna pomembni slavnosti.

Čehovinov spomenik so odkrili dne 14. vel. srpana v Branici na Goriškem. A. Čehovin je bil sin preprostih staršev, pa njegovo junaštvo ga je dvignilo, da je bil povišan baronom in imenovan vitezom reda Marije Terezije. Lepa slavnost je zbudila med ljudstvom ponos, zakaj čutilo je, da smo tudi Slovenci za kaj in da imamo ime nitne prednike.

Razširjenje ljudske šole v Rovtah nad Logatecem je deželni šolski svet odobril. Šola postane s šolskim letom 1899/1900 dvorazrednica s posebnim oddelkom za otroke, ki so nad 1 uro od šole oddaljeni.

Štajerska deželna učiteljska konferenca je razpisana na 12. in 13. dan meseca kimovca v Gradec. Dne 11. zvečer bode predzborovanje.

50letnica smrti iznajditelja lokomotive, ženjalnega Angleža Jurija Stephensona, se je praznovala 15. vel. srpana. Stephenson se je rodil 9. roznika 1781 v Wylamu pri Newcastlu kot sin ubogega premogarja. Pomen lokomotive, ki prevaža po vsem svetu vlake, je tako velikanski, da je ni iznajdbe, ki bi storila človeštvu toliko koristi kakor epohalna Stephensonova.

Iz c. kr. mestnega šolskega sveta. O redni seji c. kr. mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v četrtek dne 1. t. m., smo prejeli nastopno poročilo. Potem ko proglasi predsednik sklepčnost, poroča zapisnikar o tekočih stvareh in pove, kako so bile rešene, kar se vzame soglasno na znanje. Sklene se, da se ima šolska jubilejska slavnost Njeg. Veličanstva dne 3. vinotoka skupno za vse tukajšnje ljudske in meščanske šole praznovati, se določi program in naprositi je občinski svet, da dovoli za to slavnost potrebni kredit. Prošnji vodstev šolskih vrto v na I. mestni deški petrazrednici in na mestni dvorazrednici na Barju za podporo v vrtno namene se predložita priporočilno visokemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu. Poročila c. kr. okr. šolskega nadzornika Fr. Levca o nadzorovanju mestne dvorazrednice na Barju, vnanjih zasebnih dekliških šol pri Uršulinkah, notranje zasebne dekliške petrazredne ljudske šole pri Uršulinkah in zasebne dekliške šestrazrednice v Lichtenthurničinem sirotišču ter poročilo o letošnji okrajni učiteljski konferenci na slovenskih in slovensko nemških ljudskih in meščanskih šolah se vzemo na znanje. Odobre se vsi s temi poročili združeni nasveti in sklene se, da je vsa ta poročila predložiti visokemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu v končno odobrenje. Prošnja vodstva zasebne dekliške šestrazrednice v Lichtenthurničinem sirotišču za razširjenje zavoda v sedemrazrednico se priporočilno predloži visokemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu; takisto prošnja mestnega kateheta Roka Merčuna, da se mu všteje od njegovega prejšnjega šolskega službovanja 10 let v stalno službo. Radovoljkama na mestni dekliški osemrazrednici se imenujeta izprašani učiteljski kandidatinji Olga Mazijeva in Karolina Fischerjeva. Potem se reši še neka interna zadeva.

Prijateljem opere naznanjamo, da se bode v letošnji sezoni slovenskega gledališča v Ljubljani pela kot prva operna predstava slavnostnega italijanskega skladatelja Verdija opera „Aida“. Za slovenski oder sta jo priredila tovariš Janko Leban in mladi pesnik Aleksij Nikolajev, in sicer prvi prva tri dejanja, zadnji pa zadnje, četrto dejanje. Upati je, da bode prekrasna opera polnila gledališče.

Naznanilo in prošnja! Odbor „Pedagogičkega društva“ naznanja cenj. učiteljstvu, da so iz prijaznosti prevzeli razprodajo „Slavnostnih pedagogičskih letnikov“ tudi ti-le gg. poverjeniki: Brinar (Češnjice-Konjice), Burnik (Metlika), Gradišnik (Celje), Grčar (Radovljica), Kalinger (Toplice), Kocbek (Gornji grad), Kosovel (Sežana), Letnar (Mengiš), Mercina (Gorica), Mešiček (Sevnica), Nerat (Maribor), Novak (Idrija), Papler (Borovnica), Porekar (Hum-Ormuž), Suher (Ptuj), Supan (Brežice), Šega (Logatec), Tomšič (Ribnica), Thuma (Postojina), Verbič (Litija) in gdč. Wessner (Ljutomer).

Vse prijatelje našega društva uljudno prosimo, naj delajo na to, da knjige kmalo razpečamo, s tem poravnamo dolg v tiskarnici in potem lahko izdamo obljubljeni knjigo „Stavbne črteže s proračuni“, katere rokopis je gotov.

Druge društvene knjige se pa najhitreje in najceneje dobé, ako se naroči naravnost pri odboru v Krškem. — I. in II. Pedagogičski letnik sta razprodana, takisto „Vzgojeslovje“; zato pa priporočamo „dr. Kosovo vzgojeslovje“, katero je izdala „Slovenska Matica“:

Učiteljski shod. Praški „Narodni Listy“ so v 233. št. z dne 25. vel. srpana priobčili obširno poročilo o shodu slovenskih učiteljev in o desetletnici „Zaveze“, v katerem pravijo, da se je na uprav presenetljiv način pojavila na tem shodu solidarnost slovenskega naroda z učiteljstvom,

in da daje ta solidarnost učiteljstvu krepko zaslonbo za energično delo, ter naglašujoč pojave solidarnosti med slovenskimi, hrvaškimi in češkimi učitelji dostavljajo, da je bil učiteljski shod nov važen mejnik v razvoju avstrijskih Slovanov.

Ugodna prilika. Knjigotržec A. Zagorjan je otvoril v Gospodskih ulicah, v Kunčevi hiši, popolno razprodajo po tvorniških cenah raznih šolskih potrebščin, knjig i. dr. P. i. učiteljstvo opozarjamo ob pričetku šolskega leta na to zelo ugodno priliko.

Bratje Čehi so se izrekli glede Slovencev tako-le: „Ako bi nam vlada ponudila češko državo pod pogojem, da ostanejo ostali Slovani pod nemško oblastjo, bi mi to odklonili, kakor smo to odklonili leta 1870. Giskri, ki nam je ponujal svobodno Češko, ako prepustimo nemškemu vladarstvu Moravsko in Šlezko. Naš odgovor bi se torej glasil: Nikdar! Ali postanemo vsi svobodni, ali pa vsi pademo! Naj vedo naši slovanski bratje, da smo vedno ž njimi proti vsaki nezakovitosti. Mi smo v adresi zahtevali nov volilni red in pri tem ostanemo. Bratje Slovenci, v tem pogledu še nismo rekli zadnje besede.“

Veledenjeno učiteljstvo na Primorskem opozarjamo na trgovca g. Likarja v Gorici in mu priporočamo, naj blagovoli vpljivati, da se bodo kupovale šolske potrebščine pri imenovanem trgovcu, ker on je zvest učiteljski kolega in iskren slovenski rodoljub; vrhu tega pa so njegove cene jako nizke. Smelo rečemo, da bode učiteljstvu na Primorskem v stanovsko čast, ako dosledno podpira Likarjevo trgovino.

Tvrdka Grubbauerjeva v Lincu je tudi za letošnje leto poslala trgovcu Giontiniju več sto zvezkov za ubožne selske šole.

Razdelitev omenjenih šolskih zvezkov je prevzel g. Giontini s tem pogojem, da gg. učitelji, ki reflektujejo na brezplačno dobavo že imenovanega šolskega blaga, naročajo pri g. Giontiniju vse pisalne potrebščine, kakor svinčnike, peresa, radirke, držala i. t. d., da bode imel ta s prodajo slednjih vsaj nekoliko odškodnine za brezplačno razpošiljanje Grubbauerjevega daru ubožnim šolam. Naroča se pa vse potem „Narodne šole“.

Tiskarnica Miličeva priporoča p. i. učiteljstvu svojo bogato zalogo raznovrstnih šolskih tiskovin po najnižjih cenah; upamo, da se bode učiteljstvo posluževalo te ugodne prilike.

Josin-Ganglovo II. berilo bo, kakor se nam poroča iz zanesljivega vira, potrjeno še pred pričetkom šolskega leta. Naše šole torej to berilo že lahko uvedó.

† **Janko Štrukelj**, učitelj na Devinščini pri Proseku, je dne 20. vel. srpana umrl, star še le 30 let. Pokojnik je bil vzoren učitelj in tovariš in zvest sin slovenskega naroda. N. v m. p.! Več o njem v današnjem dopisn iz Devinščine.

† **Josip Kristan.** Dne 28. mal. srpana je umrl v Kopru g. Josip Kristan, profesor na tamošnjem učiteljskem, mož, ki je slovenskemu ljudstvu v okolici koperski mnogo koristil na gospodarskem polju, pošten in značajan mož ter znan rodoljub. N. v m. p.!

Beseda Strossmayerjeva. — Kadarkoli govori ta veliki mož, vsekdar čuje svet velike misli. — Te dni se mu je predstavila v Slatini velika deputacija Hrvatov in Hrvatit. V svojem odgovoru na pozdrav voditelja deputacije je rekel Strossmayer med drugim: „V turskem taboru pod Dunajem je bilo vsakovrstnih ljudi, ali Hrvata ni bilo med njimi. Ko pa je trebalo rešiti Dunaj, so to storili Hrvatje, a na čelu jim je bil Slovan — Poljak. To je torej znamenje, da so Slovani vsekdar bili najzvestejši narod svojemu kralju, svoji dinastiji, da so bili vsekdar pripravljene vstati za dom, vero in kralja!“

Na banketu pa je rekel: „Ni ga večega blaženstva, nego uživati vdanost in ljubezen svojega naroda. Umreti treba raje, nego izdati vero in dom!“ — Slednjic je prosil veliki mož navzoče, naj vse žrtvujejo za narod — pa bode svoboden!

Strossmayerjeve besede o zvestobi Slovanov naj vzamejo na znanje vsi klevetniki naši, katerih je vse polno in v vseh slojih družbe.

V izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole na Koroškem je imenoval naučni minister za dobo prihodnjih treh šolskih let naslednje člene: za ravnatelja dež. šol. nadzornika Jos. Palla, za njega namestnika ravnatelja učiteljskega Boltažarja Knapitscha; za ude pa: prof. Jož. Apiha, okraj. šol. nadzornika in prof. J. Braunmüllerja, profesorja učiteljskega Raimunda Sauerja in J. Seidela, okr. šol. nadzornika Al. Fürpassa in Karla Prescherna, vadniškega učitelja Avgusta Gugla, učitelja telovadbe Jož. Lakomyja in učitelja godbe J. Neckheima. — Komisija nosi ime dvojezične, t. j. za nemški in slovenski učni jezik.

Slavno društvo!

Na zborovanju podpisanega društva je tovariš gospod Fr. Orel poročal „O naši organizaciji“. V tem poročilu je omenjal, da je slavno „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ prevzelo nalogo: razmišljati o ustanovitvi učiteljske denarne zadrage.

Vsled enoglasno sprejete resolucije se usoja podpisano društvo priporočati:

Slavno „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ naj pri ustanovitvi učiteljske denarne zadrage vzame ozir tudi na izvenkranjsko učiteljstvo!

Slovensko učit. društvo za koperski okraj
v Ricmanjih, dne 24. mal. srpana 1898.

Jožef Valentič,
predsednik

Anton Bezeg,
tajnik.

Zahvala.

Na brzojavnom pozdravu, poslanom mi sa sastanka slovenskog učiteljstva, izričem čestitim učiteljicama i učiteljima najsrdačniju zahvalu, želeć od svega srca, da ih dragi Bog u njihovom težkom i odgovornom pa i zasluženom poslu blagoslovi te da sa najboljim uspjehom odhranjuju majci Sloveniji valjane kćeri i sinove, koji će joj i svojim životom i svojom ljubavju biti na korist, na slavu i na diku.

U Rogačkoj Slatini, dne 9. kolovoza 1898.

Josip Juraj Strossmayer,
biskup.

Zahvala.

Podpisano predsedništvo „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ si dovoljuje tem potem izreči najiskrenjšo zahvalo vsem onim, ki so pripomogli, da se je X. skupščina „Zaveze slov. učit. društev“ v Ljubljani vršila tako sijajno.

Posebno se pa zahvaljuje: Slavnemu krajevnom odboru, na čelu mu častni predsednik, preblagorodni gospod župan Ivan Hribar, za obilni trud, ki ga je imel za prireditve glavne skupščine; čestitim meščanom ljubljanskim, ki so prepustili na razpolago svoje kočije pri sprejemu českih in hrvaških gostov; slavnim narodnim društvom: „Narodnemu domu“, „Čitalnici“, „Sokolu“, pevskemu društvu „Slavec“ za prepustitev prostorov v ponosni palači, v krasnem „Narodnem domu“; gosp. L. Potrebinu za spretno vodstvo koncerta; vsem damam pevkam in gospodom pevcem, posebno solistom: Avg. Štefančiču, Fr. Serajniku, R. Vrablu, ter gospicam Miri Devovi, Anici Lapajnetovi, Pavli Ranzingerjevi in Fani Bilinovi.

Presrčna hvala tudi vsemu narodnemu meščanstvu ljubljanskemu na blagohotnosti, s katero je sprejemalo slovensko in istrsko-hrvaško učiteljstvo one dni v Ljubljani. Slava!

Predsedništvo „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem

v Št. Juriju pri Kranju, dne 7. vel. srpana 1898.

Tajnik:
Drag. Česnik.

Predsednik:
L. Jelenc.

Poziv!

V dobi, ko so orali naši prvoboritelji: Praprotnik, Tomšič in Močnik, trdo ledino slovenskega ljudskega šolstva, je neumorno deloval na tem polju tudi prerano umrli nadučitelj Frančišek Govekar. Nečemo omenjati njegovega literarnega delovanja, ker nameravamo storiti to ob drugi priliki, omenimo samo, da je v tistih hudih časih, ko je nasprotnik najhuje pritiskal na narodne učitelje, edini on vodil „Slovensko učiteljsko društvo“; lahko trdimo: ko bi Govekarja ne bilo, bi tudi danes našega društva ne bilo. Govekar je bil neumorno delaven na narodnem in šolskem polju ter kremenit, neupogljiv značaj. Dolžnost vsega slovenskega učiteljstva je torej, da se ga spominjamo ter njemu v spomin in na čast slovenskemu učiteljstvu vzdramo v njega rojstni hiši v Idriji spominsko ploščo. S tem bomo pokazali svetu, da spoštujemo svoje zaslužne prvoboritelje, a svet bo pa spoštoval nas. Prostovoljne darove za Govekarjevo spominsko ploščo bo prejelo in izkazovalo v listu podpisano uredništvo.

Uredništvo „Učiteljskega Tovarisa“.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 211

o. šol. sv. Na enorazredni ljudski šoli v Krašnji je popolniti mesto učitelja in voditelja s sistemizovanimi dohodki in s prostim stanovanjem.

Prošnje, pravilno opremljene, je poslati tukajšnjemu uradu predpisanim potem do 25. kimovca 1898.

C. kr. okrajni šolski svet Kamnik, dne 5. kimovca 1898.

Zahl 732

B. Sch. R. Die Lehrstelle der Parallelklasse an der vierclassigen Volksschule in Töplitz-Sagor ist provisorisch zu besetzen. Mit dieser Stelle ist der normalmäßige Gehalt verbunden.

Bewerber um diese Stelle wollen ihre belegten Gesuche im vorgeschriebenen Wege bis 1. October 1898 hieramts überreichen.

K. k. Bezirksschulrath Littai, am 5. September 1898.

Listnica uredništva:

Ker je odšel naš urednik takoj po zborovanju „Zaveze“ za teden dni na Dunaj in pa zaradi tega, ker je bil iste dni, ko se je tiskala zadnja trojna številka, poklican g. sourednik v vojake, se je vrnilo v hrvaški članek več tiskarskih pogreškov, kar naj nam p. i. naročniki blagovolijo oprostiti. Na Goriško. Stvar je že prezastarela; pozdrav! — Zaradi poročila o Zavezinem zborovanju smo morali več dopisov in člankov odložiti na prihodnje številke; prosimo potrpljenja, pride vse na vrsto. — Iz nekaterih okrajev še nismo prejeli konferenčnih poročil; prosimo, da nam jih gg. zapisnikarji preskrbe. — Sl. šolskim vodstvom, ki so nam blagovolila poslati letna šolska poročila, se na tej prijaznosti najtopeje zahvaljujemo; zaradi pomanjkanja prostora ne moremo istih ocenjevati v listu, ampak izročili smo jih vodstvu šolskega muzeja.

Avguštin Šabec

c. kr. učitelj

Ahacija Šabec roj. Treven

— poročena —

Idrija, 29. vel. srpana 1898.

Mesto vsakega posebnega oznanila.

Slavnim krajinim šolskim svetom in šolskim vodstvom priporoča podpisana tiskarnica svojo z vsemi obrazci oskrbljeno zalogo

šolskih uradnih spisov

po najnižjih cenah in z zagotovilom točne izvršitve naročil.

Primerna darila!

Po znižani ceni se dobivajo v nje založništvu:

Pripovedke iz avstrijske zgodovine
Zelo primerno darilo šolski mladini o priliki jubilejskih slavnosti. Cena 30 kr. (preje 50 kr.)

13 luči in teme. Zložil E. Gangl.
Cena elegantno vezanemu izvodu samo 90 kr.
Pri večji odjemi izdaten popust.

Pri stricu. Povest. Cena broš. izvodu 40 kr.
Več izvodov v kup mnogo ceneje.

Po pošti 5 kr. več.

Tiskarnica R. Milic.

Na zahtevanje se pošilja brezplačno

ilustrovani cenik

za navadne in c. kr. izključljivo privilegovane

harmonije in didaktofone.

V obila naročila se priporoča tvrdka:

Jos. Lenarčič & Comp.

na Vrhniki pri Ljubljani.

Podpisanec priporoča čast. tovarišem in čisl. tovarišicam ter slav. krajinim šolskim svetom sledeča svoja delca:

1. Zabavna knjižnica za mladino; izišlo do sedaj 7 zvezkov à	15 kr.
2. Stariši, podpirajte šolo!	12 "
3. Štirideset napevov za šolske pesmi (najnovejše delce)	25 "
4. Peronospora ali strupena rosa	12 "
5. Jezikovne napake učencev ptujskega glavarstva	10 "
6. Šaljivi Jaka; dva snopiča à	25 "
7. Zlate jagode	65 "

Knjižice od številke 1 do 6 se naročajo pri pisatelju, delci pod številko 6 in 7 pa pri Ljubljanskih knjigarjih J. Giontiniju in Kleinmayr & Bambergu. „Narodne legende“, ki so mi že pred par leti docela pošle, so izšle v novi obliki pri gospodu J. Giontiniju v Ljubljani.

Anton Kosi,
učitelj v Središču (Štajersko).

Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrta leta 1 gld. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 3 gld. naročnine in 1 gld. udnine. — Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati odgovornemu uredniku (uredništvu) v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema g. Frančišek Črnagoj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za celo stran 15 gld., pol strani 8 gld., 1/3 strani 5 gld., 1/4 strani 4 gld., 1/8 strani 2 gld.; manjši inserati po 10 kr. petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 3 gld.